

DE HAAGSE TIJDEN

ZORG & WELZIJN

Special

Zorgen moet je doen, niet maken

Pag. 7

Beginjaren van het Westeinde Ziekenhuis

Pag. 10-11

Kom jij weleens in je wijkcentrum?

We doen meer dan je denkt!

wijkz

voor elkaar

wijkz.nl

De Haagse krant van alle tijden

Opkomst en teloorgang De Lozerhof

In de jaren zestig bleek in Den Haag een groeiende behoefte aan verpleegtehuizen. In de toen nog verzuilde samenleving werd dat opgepakt door de Katholieke Stichting Verpleging en Verzorging (KVV) met onder meer het Gulden Huis, de Protestantse zuil met de Hervormde en Gereformeerde Diaconieën (Protestantse Stichting tot Verpleging in inrichtingen van langdurig zieken en geestelijk gestoorde bejaarden) met De Lozerhof. De algemene tak de Algemene Haagse Stichting (AHS) met onder meer Sammersbrug en de Gemeente Den Haag niet te vergeten (GDVV) met onder meer Vrederust-West. Al die stichtingen zijn intussen gefuseerd, overgenomen dan wel door wanbeleid failliet gegaan en weer overgenomen en tegenwoordig heten ze: Florence, Saffier, WZH en HWW. Veel van die toenmalige verpleeghuizen zijn intussen gerenoveerd, gesloten, wachtend op een bestemming of inmiddels gesloopt.

Over één zo'n huis wil ik graag iets meer vertellen, dat is De Lozerhof gelegen aan het Randveen aan het einde van de Hengelolaan en vlakbij de Lozerlaan, waar het ook zijn naam aan te danken had. Voor veel mensen is het een begrip omdat ze er gewerkt hebben of omdat er een familielid heeft gewoond. Het huis was oorspronkelijk gebouwd voor 150 langdurig zieken en 150 geestelijk gestoorde bejaarden, zoals dat toen heette. Op verzoek van de GGD werd het huis al direct volledig gericht op patiënten met de ziekte van Alzheimer, zoals we dat nu liever noemen. De eerste patiënten werden

53 jaar geleden opgenomen op 6 december 1971 en naarmate de bouw vorderde, kwamen er patiënten bij tot het gebouw in 1973 officieel door wethouder Happel werd geopend.

Zoals genoemd was de stichting ontstaan vanuit de gezamenlijke diaconieën die een bestuur hadden benoemd dat voor de bouw diende te zorgen. In het bestuur hadden zitting een arts, een jurist, een accountant, een bouwkundige en nog een aantal kundige notabelen. De arts was dokter Frijda, een gepensioneerd huisarts die directeur was geworden van het Nebo Ziekenhuis aan de Scheveningseweg. Vanuit die positie benoemde hij c.q. het bestuur een voor hem bekende gepensioneerde kolonel tot bouwdirecteur, te weten J. van der Linden. Jan van der Linden

Lozerhof, Randweg 64, met op de voorgrond de hellingbaan naar de hoofdingang. Foto: Gina Dierckx, Haags Gemeentearchief

had de taak de bouw te begeleiden en later leiding te geven aan het verpleegtehuis als algemeen directeur. Hij deed dat, toen de bouw nog niet gereed was, vanuit de thuissituatie en later vanuit een bouwkeet op het terrein aan het Randveen.

Bij het ontwerp van het gebouw was nog erg uitgegaan van een ziekenhuis-achtige situatie. Zo waren er nog vier- en zespersoons kamers met gezamenlijke sanitaire ruimtes. Er was voorzien in een eigen laboratorium, een röntgenkamer, een fysiotherapie maar ook een kerkzaal en een mortuarium ruimte. Het tehuis was zelfvoorzienend met onder meer een eigen keuken en een eigen wasserij.

Voor de opname van de eerste patiënten, maar ook voor later

natuurlijk moest personeel geworven worden en dat was ook in die tijd een hele opgave. Toch was men toen zijn tijd al vooruit want De Lozerhof was voorzien van een kindercrèche. Op de zesde etage was een uitgebreide en door de Inspectie goedgekeurde voorziening voor de opvang van baby's en kleuters en daar heeft men in de beginjaren veel profijt van gehad. Om te voorzien in gekwalificeerd personeel had men een eigen opleiding tot Ziekenverzorgende. In het hele land werd geworven om in De Lozerhof de opleiding te komen doen. Het was een zogenaamde in-service opleiding, wat betekent dat men na een vooropleiding van zes weken direct aan de slag ging in de praktijk met om de vijf á zes weken weer een lesweek. De opleiding werd gevolgd bij de

opleidingsschool Frankenslag, waar ook de opleiding voor Verpleegkundigen werd gegeven. Zelfs voor onderdak was gezorgd! Op de vijfde en zesde etage waren de kamers waar de leerlingen gehuisvest werden. De leerlingen waren dus 'intern'. Langs de Hengelolaan waren zes studio's waar leerlingen, als ze eenmaal gediplomeerd waren, een wat ruimere huisvesting konden krijgen. Ook omvatte de bouw twee dienstwoningen.

De zorg was voortdurend aan wijzigingen onderhevig omdat de maatschappij veranderde en er andere opvattingen kwamen. In veel huizen gold nog het medisch model, wat wil zeggen dat aan de leiding een arts stond, een geneesheer-directeur.

Vervolg op pagina 5

KA-ME-TA TAPIJT

600 rollen op voorraad! P Gratis parkeren • Binnen 1 week stofferen mogelijk

Kijk ook op www.kameta.nl

9.4 348 beoordelingen

AMSTERDAMSE VEERKADE 51A - DEN HAAG - 070-346 70 44

Specialist Trappen stofferen • 900m2 showroom. Open: di-vrij: 09.00 - 18.00, za: 10.00 - 17.00 uur

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING

J. Henning

www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10

Dag en nacht bereikbaar

Let op! Wij zijn verhuisd:
Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

De Zwaan

Wat leuk dat Kees de Raadt in het nummer van 14 mei aandacht besteedt aan de Zwaan in het Zuiderpark. Ik heb daar net als hij warme herinneringen aan. Ik neem echter afstand van zijn opmerking dat de zwaan met behulp van ijzerdraad en plastic in elkaar is gezet. De zwaan was namelijk gemaakt door mijn oud-oom Piet Vogelaar die niet alleen een eerste klas smid was, maar ook een mooie constructiewerkplaats in de 1e Van der Kunstraat had. Hij heeft de zwaan na de Tweede Wereldoorlog met veel overtuiging en precisie in elkaar gezet, met behulp van zijn deskundig personeel. Daar kwam geen ijzerdraad en plastic aan te pas. Wel vakkennis. Volgens mijn broer Jos, die in het bedrijf van Vogelaar gewerkt heeft, was de kop van de zwaan gefabriceerd van papier-maché en weerbestendig gemaakt. In bijgaande foto zie je de Zwaan die de werkplaats van P.B. Vogelaar net verlaten heeft. Het gebeuren met de zwaan was een kleine familie-aangelegenheid. De schoonzus van Piet Vogelaar, mijn grootmoeder Dien Lubout - beter bekend als 'Oma Peer' - verkocht kaartjes voor de Zwaan in zo'n leuke bakstenen kassa die bij de ingang van het ADO-terrein in het Zuiderpark stond. Twee van die kassa's staan als herinnering aan vervlogen tijden bij het Bingoal Stadion van ADO Den Haag. Een halfbroer van mijn oma zat aan het stuur van de tot zwaan omgetoverde jeep. Volgens mijn broer was dat geen Dodge maar een Willy. Constructiebedrijf P.B. Vogelaar is al lang ter ziele, net als

alle andere kleinere bedrijfjes die daar in de buurt ooit floreerden.

Roel Praat
roelpraat@ziggo.nl

Duinrell

In de Haagse tijden nr 9 las ik over Duinrell, heerlijke tijden. Ik heb de herinnering dat ik bij mijn vader achterop de fiets zat, eind jaren veertig, vanuit Moerwijk tot de Rijksstraatweg. Er was daar nog een viaduct en restaurant de Bijhorst (nu Van der Valk). Daar kwamen ook andere familieleden naartoe, die in andere delen van de stad woonden, en we gingen dan met z'n allen door de villawijk naar Duinrell. Wij kwamen er heel vroeg aan, liepen dwars door het bos (er waren nog geen paden) naar 'onze eigen boom'.

Op de rechtse tak, tegen de stam zie je nog net mijn kleine koppie. Ik denk er met veel plezier aan terug.

Totie vd Berg-Gogelein
vis45@live.nl

Simca

Met veel genoegen heb ik over de Simca gelezen in Vroem, Vroom dat een drietal herinneringen bij

mij naar boven haalde. Ten eerste was de Simca mijn eerste auto op mijn achttiende. Weliswaar een 1000, waarbij de startmotor vaak pas na een klap met de hamer tegen het motorblok aansloeg. Ten tweede vroeg ik mij af of de familie Van Sonderen een zoon geheten Paul had. Ik kan me die naam namelijk herinneren van de middelbare school, de HBS op het Maerlant Lyceum. Maar bovenal werd ik zo trots dat John Vroom 53 jaar na het overlijden van Paatje, refereerde aan Tante Truus en Paatje en hun toko. Tante Truus en Paatje hadden jarenlang een restaurant aan de Lange Houtstraat geheten Oud Indië, maar toen Paatje tachtig werd, hebben ze het restaurant verkocht en die Toko op het Stuyvesantplein op 2 november 1961 geopend, waaraan John refereerde. Hartelijk dank voor dit stuk.

Renno Schuurmans

Klooster Oude Molstraat

Eerder reageerde ik op het artikel over het klooster in de Oude Molstraat van Jan Kaffa! Ik wil graag nog iets toevoegen over de authentieke toestand, waar niet alles van over is. De kapel is in 1966 verbouwd naar de moderne inzichten. Het priesterkoor werd verbouwd, de altaartafel naar de gemeenschap gekeerd. Op de plek waar het altaar eerst stond werd een muurtje gezet, waarin het tabernakel een plekje kreeg. Het priesterkoor werd overschilderd in frisgroene tinten, waarbij de muurschilderingen verdwenen. Dat was blijkbaar niet al te duurzaam gebeurd, want een paar jaar later kwamen de oude plaatjes weer boven. De zusters zeiden verschrikt: de heiligen komen terug! Maar daar is toen onmiddellijk op ingegrepen (opnieuw geschilderd). Toen de broeders van Sint Jan de kapel in gebruik namen hebben zij een deel van het schilderwerk teruggehaald. De muur waarin

De Haagse STADSDICHTER

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

80 ties

veel meer zien deed in de eighties de televisie in mijn stad met antennes op het dak de mening moest in de revisie want aan orakels en kranten kreeg men lak

90 ties

Graham Bell deed een unieke vondst het kon sneller directer en beter de telefoon bood uitkomst iedereen werd in de nineties een nieuwsverslaafde betweter

20 ties

de zeepkistjes komen nu met ledverlichting weer terug in het millennium gaat het vlugger dan vlug Social media brult in alle oren dus voeg maar toe om een mening aan te horen vroeger liep je weg als het geschreeuw je niet beviel en een columnist sloeg je over want die was debiel de televisie met beeld en geluid, zet je als je het zat ben gewoon uit en de mobiel die blijft maar storen "sorry hij kraakt ik kan je niet horen"

Den Haag

met haar verdeeldheid over wie er wat en waar op elke hoek een mening en nooit is het klaar

het tabernakel was geplaatst is verwijderd en op die plek is het Kevelaeraltaar uit de St. Jozephkerk gekomen. De muurschilderingen rond het priesterkoor zijn overgeschilderd en in één ervan is het tabernakel ingemetseld. Ik vergat nog te vermelden: Het deurtje van het tabernakel is het oudst overgebleven deel van de schuilkerk. Het stelt voor de heilige Catherina van Alexandrië, een

van de noodhelpers. Zij slaagde erin 50 filosofen te bekeren. De doodstraf op het rad mislukte, waarna zij werd onthoofd. Heel toepasselijk voor de onderwijscongregatie was Catherina patrones van onder andere schoolieren en leraren, waarschijnlijk daardoor is het deurtje in 1928 in de nieuwe kapel geplaatst.

Gerard van Dijk
dijk5940@planet.nl

DE HAAGSE TIJDEN

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom Marcello & Els
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

De Haagse luchtvaartmaatschappij - deel 2

In het eerste deel van dit verhaal hebben we kunnen lezen via welke omweg Albert Plesman in de luchtvaart terecht is gekomen. Het was zijn doorzettingsvermogen die er uiteindelijk voor zorgde dat de KLM is opgericht. Opgeven was dan ook niet een woord dat snel in hem opkwam. Het nieuwe hoofdkantoor verrees aan de Raamweg en de KLM leek de wind in de rug te hebben.

De Tweede Wereldoorlog gooide echter roet in het eten. Schiphol werd voortdurend gebombardeerd en lijnvluchten kwamen nagenoeg stil te liggen. Het nieuwe gebouw van de KLM, dat nog niet eens helemaal klaar was, werd net voor de oorlog in gebruik genomen als detineringsdepot. Vóór de oorlog had de Nederlandse overheid een lijst opgesteld met mensen die de vijand mogelijk zouden helpen bij een inval. Zij werden opgepakt en onder meer in het nieuwe KLM-gebouw opgesloten onder erbarmelijke omstandigheden. Toen Nederland uiteindelijk capituleerde, werden deze mensen weer vrijgelaten.

Op 2 september 1940 wordt het nieuwe gebouw officieel geopend, maar door het volledig stilvallen van de luchtvaart niet in gebruik genomen. Plesman verhuurt het gebouw daarom aan de Rijksgebouwendienst en het ministerie van Sociale Zaken betrok het pand. Zij verblijven daar niet heel lang, waarna het gebouw door de bezetter zelfs op de lijst voor sloop wordt gezet. Het bevindt zich namelijk in Sperrgebied, waar mogelijk de geallieerden een aanval zouden kunnen inzetten. Om onbekende redenen gebeurt dit uiteindelijk niet en in 1944 wordt het gebouw in gebruik genomen door de bezetter, door er Hongaarse eenheden van de Wehrmacht te huisvesten.

Persoonlijk wordt Albert Plesman hard geraakt door de oorlog. Hij wordt beschuldigd van het ondermijnen van het Duitse gezag en zit daarom van 9 mei

KLM gebouw, Plesmanweg ca. 1955. Foto: JosPe, Haags Gemeentearchief

1941 tot 11 april 1942 gevangen in het Oranjehotel. Na zijn vrijlating trekt hij zich tijdelijk terug in Driene, tussen Enschede en Hengelo. Ook verliest hij zijn tweede zoon Jan. Deze verdwijnt in september 1944 als piloot van het 322 Dutch Squadron RAF in zijn Spitfire nabij het Franse Saint Omer. Waarschijnlijk is hij neergehaald. Tijdens de bevrijding gebruiken de Canadese troepen het gebouw nog kortstondig als onderdak.

“Het is dankzij Albert Plesmans inzicht en energie dat de KLM de multinational is geworden die het vandaag de dag is.”

Oorlog heeft echter nooit gepast in de plannen van Albert Plesman. Ondanks de enorme tegenslagen en het gevangenschap is hij geen moment gestopt met het maken van plannen de KLM weer te herstellen. Direct na de bevrijding ontmoet hij daarom in Eindhoven prins Bernard en vertrekt naar de Verenigde Staten, om zo snel mogelijk weer vliegtuigen te krijgen. Hij bezoekt daarbij iedereen die hem mogelijk zou kunnen helpen, inclusief president Truman. Het lukt Plesman om de KLM weer leven in te blazen.

In 1946 krijgt de KLM ook weer de beschikking over hun gebouw. De renovatie verliep goed en op 1 april 1946 werd het pand eindelijk gebruikt waarvoor het gebouwd was. In de jaren erop werden ook de geplande nieuwe vleugels gebouwd.

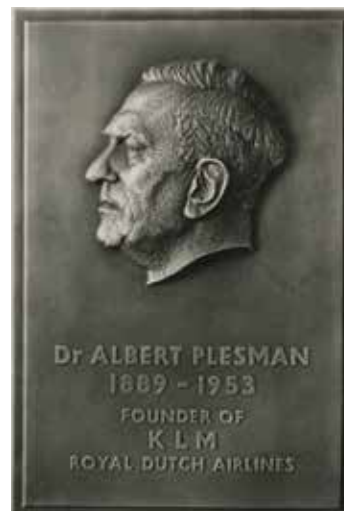
Waar het in 1940 maar een sombere opening was, werd op 24 mei 1949 een grote feestelijke opening gehouden. Vele ministers en bestuurders waren

hierbij aanwezig, inclusief prins Bernard. Aan hem was de eer om de laatste steen te plaatsen. Dit was overigens een heel bijzondere steen. In de zeventiende eeuw was deze namelijk door Nederland meegenomen naar Nieuw-Amsterdam, het huidige New York. President Roosevelt schonk de steen in 1933 aan het Museum of the City of New York. Dit museum gaf de steen in 1946 vervolgens aan koningin Juliana, ter gelegenheid van de opening van de luchtlijn Amsterdam-New York, met het verzoek er een goede bestemming voor te vinden.

Genodigden bij de ingebruikneming van het hoofdkantoor van de KLM aan de Plesmanweg. In het midden prins Bernhard, rechts naast hem Dr. A. Plesman. Foto uit 1949, Fotopersbureau van den Heuvel, Haags Gemeentearchief

Wat was een betere bestemming dan het hoofdkantoor van de nationale luchtvaartmaatschappij? In het nieuwe pand was het de bedoeling dat zoveel mogelijk medewerkers van de KLM met de fiets of openbaar vervoer naar het werk kwamen. Hiervoor was er een grote fietsenstalling, maar ook had de KLM geregeld dat er een tramhalte achter het gebouw kwam.

Hofweg, plaquette van de dr. A. Plesman in het gebouw van de K.L.M., het ontwerp is van Joop C. Hekman. Foto uit 1954, Stokvis, Haags Gemeentearchief

Albert Plesman bouwde, zoals hij het zelf eens noemde 'de cockpit' van de KLM in Den Haag. Het is dankzij zijn inzicht en energie dat de KLM de multinational is geworden die het vandaag de dag is. Op 31 decem-

ber 1953 overleed hij aan de gevolgen van een vaatziekte. Na zijn overlijden werd het stuk Badhuisweg bij de hoofdingang van het kantoor omgedoopt tot Plesmanweg. De KLM houdt zijn hoofdkantoor nog zeventien jaar in Den Haag. Begin jaren zeventig was de geboren Amsterdammer Gerrit van der Wal directeur. Hij zorgde ervoor dat het kantoor verhuisde naar zijn huidige locatie, in Amstelveen. De politiek was in die tijd niet meer nodig voor het bedrijf. Door de verhuizing wordt de band tussen de Hofstad en de 'Haagse KLM' definitief verbroken, enkel het pand aan de Hofweg is nog steeds eigendom van de KLM en huisvest nu de KLM health services & travel Clinic.

Meine Ludema
meineludema@hotmail.com

Voor dit artikel heb ik gebruikgemaakt van de volgende bronnen:

www.resources.huygens.knaw.nl
www.wittebrugpark.nl
www.omroepwest.nl
www.blog.klm.nl
www.isgeschiedenis.nl
www.historiek.net

KLM-gebouw in aanbouw. Beeld van vlak voor de oorlog (zie bord 'bidden werkt voor de vrede', rechtsonder). Foto uit 1940, S. Oppelaar, Haags Gemeentearchief

Plesmanweg, gebouw van de K.L.M. met links een nieuwe vleugel in aanbouw. Foto uit 1948, Haags Gemeentearchief

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

Uw overwaarde gebruiken als aanvulling op uw inkomen?

Wilt u profiteren van de overwaarde van uw woning, maar niet verhuizen? Dat kan. Verzilver de overwaarde van uw huis zonder te verkopen.

- Vul uw AOW en pensioen aan met een eenmalig of maandelijks bedrag
- Vrij te besteden: bijvoorbeeld voor uzelf, uw kinderen of kleinkinderen
- Veilig, verantwoord en vaak al mogelijk vanaf 60 jaar

Voorbeeld
Een echtpaar (75 en 76 jaar) heeft een woning die € 520.000 waard is. De openstaande hypotheek is slechts € 70.000 en de overwaarde bedraagt € 450.000. Ze verzilveren eenmalig € 100.000 uit de overwaarde die ze voor een deel aan mooie reizen willen besteden en deels op de spaarrekening willen houden als reserve voor de toekomst. Omdat ze kiezen voor een product met een levenslange looptijd staat de rente (4%) ook levenslang vast.

Vrijblijvende berekening? Bel 070-392 51 35 of kijk op zilverleven.nl

Zilverleven
Overwaardeadvies voor senioren

Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Seniorenverhuizing
Volledig verzorgd!

Woningontruiming
Huur- en koopwoning

Schilderen en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoedoplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in
VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

HENNINK

installatietechniek b.v.

Totaalinstallateur & Vastgoedonderhoud

ONTVANG MAAR LIEFST € 4.500,- SUBSIDIE VOOR HET VERWIJDEREN VAN UW GASKACHEL/GASGEISER

Wilt u in uw woning een gaskachel en/of een gasgeiser laten verwijderen? En wilt u een systeem waarmee u de woning kunt verduurzamen? Dan bent u bij Hennink aan het juiste adres.

Hennink is dé installateur van regio Den Haag en omstreken. Vraag nu vrijblijvend een offerte aan en wij installeren uw nieuwe CV met de subsidie van de gemeente Den Haag.

U kunt maximaal € 4.500 subsidie ontvangen om uw huis te verduurzamen. Of zelfs € 5.625 als u een geldige Ooievaarspas heeft.

Meer informatie kunt u lezen op de site van de gemeente Den Haag. www.denhaag.nl/nl/subsidies, maar u kunt met vragen ook altijd telefonisch bij Hennink terecht of via de mail info@hennink.info.

HENNINK ONTZORGT!

Hennink installatietechniek, uw totaal installateur in:

- Badkamers
- Keukens
- Dak werkzaamheden
- Complete renovaties
- Airco's
- Zonnepanelen
- Elektra
- Gasleidingen
- Riool
- Lekkages
- Warmtepompen (hybride)
- Uw ketel voorzien van onderhoud

BEL VOOR ADVIES
(0900) 0105
(lokaal tarief)

Zinkwerf 45 | 2544 EC | Den Haag | www.hennink.info

Wij werken voor o.a.: Particulieren, bedrijfspanden, winkels & scholen en woningportefeuilles

ZORG & WELZIJN Special

Vervolg voorpagina

Opkomst en teloorgang De Lozerhof

Bij De Lozerhof was dat al direct anders: de algemeen directeur was een econoom! De verpleegkundige en de medisch directie

waren adjunct-directeuren. De zorg was er niet minder om, integendeel. Al na een aantal jaren werd er niet meer gespro-

ken over een verpleegtehuis maar over een verpleeghuis. De patiënt verbleef niet in een tehuis maar in een huis. Al vrij snel kwam er ook een roep om niet meer over patiënten te spreken maar over bewoners. De beleidsnota hiertoe heette dan ook 'Op weg naar wonen', geschreven door de geestelijk verzorger. Verder kwam er een hele verandering tot stand in de opvattingen over dementie. Een van de eersten die hier aandacht aan schonk was de schrijfster Inez van Dullemen met haar boek *Vroeger is dood*. Haar ouders woonden in De Lozerhof en veel van wat zij schrijft is gebaseerd op die periode.

Over De Lozerhof valt heel veel te vertellen, maar waarom dit verhaal? Alweer jaren geleden kwam van hogerhand de opvatting dat het huis te grootschalig was en niet meer voldeed aan de nieuwste eisen. Er is vervangende nieuwbouw gekomen en de bewoners werden overgeplaatst, maar het gebouw bleef staan. Personeel dat er had gewerkt is meegegaan of heeft ander werk gevonden. Er zou een officieel afscheid van het gebouw komen voor het personeel en voor iedereen die er had gewerkt. Vanwege Covid heeft dit afscheid niet meer plaatsgevonden. Het gebouw heeft jaren leeg gestaan, heeft

in de winter als nachtopvang voor daklozen gediend, maar is uiteindelijk in 2023 gesloopt. Op het terrein zijn inmiddels bouwactiviteiten: er komt een hoge flat op de hoek te staan plus nieuwbouwwoningen en zorgwoningen. Heel veel mensen hebben echter nog herinneringen aan het oude gebouw, aan de tijd dat ze er gewerkt hebben en aan alles wat ze daar meegemaakt hebben met collega's en bewoners. Op Facebook kun je dit terugvinden wanneer je zoekt op 'Reünie De Lozerhof'.

Jan Poot
jcpoot@hotmail.com

Advertorial

Haagse subsidiemogelijkheden voor activiteiten voor en door 55+'ers

Weet u dat er een subsidieregeling is voor het organiseren van activiteiten voor en door 55-plussers in Den Haag? Voorheen bekend als de subsidieregeling Oudersociëteiten, is het nu vernieuwd als de 55+-regeling, met nog meer kansen om uw ideeën tot leven te brengen.

Denkt u erover om een zangkoor te starten, een biljartclub op te zetten, yogalessen te geven of samen creatief te schilderen? Met deze subsidie kunt u tot € 400 ontvangen om uw interesse te delen en andere 55+'ers te inspireren. Boven-

dien is er € 100 extra beschikbaar om deelnemers voor uw activiteit te vinden, waardoor u een stevige basis kunt opbouwen.

Wilt u meer weten over de subsidieregeling of kent u iemand

die enthousiast is om een activiteit te starten?

🌐 <https://www.denhaag.nl/nl/subsidies/subsidie-activiteiten-voor-en-door-55ers>.

☎ (070) 353 26 89 (op werkdagen tussen 09.00 en 12.00 uur)
e-mail: activiteiten55plus@denhaag.nl.

Kom Haags Ontmoeten

De plek voor ouderen én hun mantelzorgers.

Helpt u graag anderen? Wij zoeken vrijwilligers.

Wilt u Haags Ontmoeten helpen?
Ouderen uit uw buurt zijn blij met uw helpende hand! Verschillende vormen van hulp en ondersteuning zijn mogelijk. Kom bij ons langs of neem een kijkje op haagsontmoeten.nl/helpen.

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk

Kom langs
en maak
kennis

Advertorial

Mensen samenbrengen, daar doe ik het voor

Maritza (76) is geboren op Curaçao, opgegroeid op Aruba en woont sinds haar zestiende in Nederland. Ze werkte jarenlang als apothekersassistente voordat ze twee jaar bij de Gemeente Den Haag ging werken, waar ze mensen met een migratieachtergrond vertegenwoordigde. Daarna heeft Maritza zesentwintig jaar in de psychiatrie gewerkt. Na haar pensioen heeft ze ervaring opgedaan in de ouderen- en mindervalide zorg. Nu begeleidt ze de multiculturele Caribische seniorgroep WAYACA bij Haags Ontmoeten in de buurt Bouwlust, Den Haag.

Waarom ben je dit werk gaan doen?

"Ik zag veel eenzaamheid en onwetendheid bij vooral

Caribische ouderen. Zij hebben in Nederland gewerkt en zijn nu gepensioneerd. Hun familie woont veelal op de eilanden. Ze missen sociaal contact. Ik beloofde mezelf dat ik na mijn pensioen iets zou doen om eenzaamheid te verminderen en mensen samen te brengen."

Kun je ons iets vertellen over de impact van het bestaan van WAYACA op de mensen in de groep?

"We hebben een lied dat we samen zingen. Het is zo aanstekelijk dat zelfs de kinderen van de bezoekers het thuis zingen. Dat toont de impact die we hebben op de volgende generatie, die hopelijk ook ooit hier koffie komen drinken op hun oude dag. Daarom is het belangrijk

dat Haags Ontmoeten locaties zoals deze extra hulp in de vorm van vrijwilligers krijgen. Dan kunnen we ook weer uitjes gaan organiseren. Ondanks de uitdagingen, zoals tijdens de coronatijd, blijven we altijd positief."

Je bent ook mantelzorger. Hoe combineer je dat met je werk?

"Als mantelzorger help ik bezoekers bij medische zaken, omdat ik een achtergrond heb in de zorg, en steun ik ze waar mogelijk. Ik bespreek met hen welke medicatie zij gebruiken, blijf betrokken en combineer mijn achtergrond in zorg met het samenbrengen van mensen bij Haags Ontmoeten. Het werk combineert zich daarom vanzelf. Daarnaast ontvang ik ondersteuning vanuit Haags Ontmoe-

ten via onlinebijeenkomsten en heb ik contact met andere mantelzorgers voor advies."

Hoe belangrijk is ondersteuning voor jou vanuit Haags Ontmoeten en andere vrijwilligers?

"Ondersteuning is essentieel omdat er veel van mij wordt gevraagd. Meer vrijwilligers zijn altijd welkom. Ook al heb je alleen tijd voor een simpele wandeling met een bezoeker, is dat al veel waard. Een netwerk vanuit de gemeente en vrijwilligers is cruciaal omdat je dan bijvoorbeeld een uitje kan organiseren met de groep. Als ik hoor dat bezoekers uitkijken naar het

volgende koffiemomentje, heb ik mijn doel bereikt."

Lees het hele interview met Maritza op de website van [HaagsOntmoeten.nl](https://haagsontmoeten.nl)

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk

Nu een heerlijk vaderdagcadeau bij een abonnement op De Haagse Tijden!

Neem een abonnement op De Haagse Tijden en haal een heerlijke Haagsche Kakker op bij Bakkerij Hessing.

www.dehaagsetijden.nl

- MAAIKE WEERWAG -

Persoonlijk & laagdrempelig

www.oktober-uitvaart.nl

 oktober uitvaartzorg
06 55 17 26 83

SINCE 1985®

Marcello's

ART FACTORY
FIRST FLOOR

PORTRET | ROCK ART | SCHILDER- EN TEKENLESSEN
ROCK HISTORY TOUR
www.marcellos.nl | www.rockhistorytour.nl
OPEN OP AFSpraak

Zorgen moet je doen, niet maken

Alweer meer dan tien jaar geleden werd ik in mijn functie van voorzitter van het bestuur van Humanitas Haagland benaderd door iemand uit Wassenaar die samen met ons bestuur een fonds wilde stichten. Hij zou dan iedere maand een aanzienlijk bedrag op onze rekening storten en de vrijwilligers van Humanitas Haagland die bij de mensen thuishouden, konden vervolgens voorstellen doen om iemand of een gezin hiervan te laten profiteren. U begrijpt dat mij dit een uitstekend idee leek, maar helaas, het is nooit van de grond gekomen.

Het probleem waar we tegenaan liepen, was het feit dat deze financiële hulp anoniem gedaan zou gaan worden. Mocht iemand van een uitkering gebruikmaken dan zou zo'n gift wel eens afgetrokken kunnen worden van die uitkering en dat moesten we natuurlijk zien te voorkomen. Dit had echter tot gevolg dat de accountant van Humanitas dit niet kon accepteren. Al het geld dat binnenkwam en vervolgens werd uitgegeven moest begrijpelijk verantwoord kunnen worden. Dit zou dus einde verhaal kunnen zijn, maar dat was het niet. Diegene die het geld beschikbaar stelde en ikzelf besloten met z'n tweeën een fonds op te richten. In de overeenkomst die we samen hebben ondertekend, staat onder meer dat het geld gebruikt moet worden voor mensen die in financiële moeilijkheden zitten en dat de steun een incidenteel karakter moet hebben. De eerste aandacht gaat uit naar kinderen en het een en ander gebeurt anoniem, in die zin dat de ontvanger er niet voor hoeft te tekenen. Wanneer we een aanvraag krijgen, ga ik kennismaken met de aanvrager en beoordelen of onze hulp noodzakelijk is en niet door een andere instantie - bijvoorbeeld een gemeente - verstrekt kan worden. We geven nooit geld en in de meeste gevallen ga ik samen met de aanvrager datgene dat hard nodig is kopen.

Zo hebben we mensen onder andere aan een fiets, een ijskast, een televisietoestel, een wasmachine, een laptop en een aangepaste stoel kunnen helpen.

Het huidige adres van Humanitas Haagland

Ik herinner me dat ik samen met een moeder en twee kinderen in de binnenstad van Den Haag kleding ben gaan kopen. De kinderen mochten die kleding tot een bepaald bedrag zelf uitzoeken. U begrijpt dat zo'n dag voor mijzelf ook niet meer stuk kon. Ook weet ik nog dat ik met iemand die uit de gevangenis was ontslagen en zijn leven weer op de rails wilde zetten een slaapkamerameublement ben gaan uitzoeken. We hebben een aantal vluchtelingen die taallessen volgen aan een laptop kunnen helpen, om enkele voorbeelden te noemen. Hoewel ik ook wel eens iets betaald heb, werd het merendeel door die man uit Wassenaar betaald. Het fonds bestaat nog steeds. Hoewel in onze overeenkomst staat dat dit soort hulp incidenteel moet zijn, zijn we hier één keer van afgeweken.

De Laakse Lente

In de voorganger van deze krant, De Oud-Hagenaar, stond in augustus 2011 een artikel van mijn hand en hier kreeg ik commentaar op van een zekere Leo Olfers. Ik stuurde hem een mailtje en hij vroeg of ik eens bij hem langs wilde komen. Zo heb ik Netty en Leo Olfers leren kennen. In datzelfde jaar besloot de gemeente Den Haag enkele buurthuizen te sluiten met als gevolg dat de buurtbewoners hun ontmoetingsplek kwijtraakten. Netty stelde haar man voor om in hun eigen huiskamer een ontmoetingsplek voor

Leo en Netty Olfers

en Leo kon bespreken en dan zorgden zij vrijwel altijd voor een oplossing ervan.

Na een tijdje bleek dat sommige ouderen vooral tijdens de zomermaanden eenzaam kunnen zijn. Ook al omdat de mensen die voor hun zorgen, vaak familieleden, dan met va-

Het spreekt vanzelf dat het organiseren van al die activiteiten geld kost. Vooral Fonds 1818 heeft ze enorm geholpen. Leo zorgde ervoor dat hun project bij herhaling in de pers genoemd werd, waardoor er soms giften binnenkwamen die er niet om logen. Zo herinner ik me dat er een groot aantal pakken koffie werd bezorgd en bij navraag bleek dat Omroep MAX hiervoor gezorgd had. Het fonds waar dit artikel over gaat, heeft ook enkele steentjes bijgedragen. Zo hebben we een flink aantal stoelen voor ze gekocht en een zonwering laten aanleggen zodat de gasten in de tuin konden zitten. Daarnaast kregen we via Leo namen door van ouderen die om wat voor reden ook in de financiële problemen zaten en die hebben we vrijwel allemaal kunnen oplossen.

De titel van deze bijdrage *Zorgen moet je doen, niet maken* is in 2012 door Loesje bedacht. Onder de fictieve naam Loesje worden sinds 1983 kritische en/of humoristische teksten over ons land uitgestrooid. Je kunt de laatste tijd de radio of tv niet aanzetten of iemand vertelt wel dat hij of zij zich ergens zorgen over maakt. Een vrij zinloze mededeling overigens. Vertel liever dat je voor iemand gaat zorgen, dat lijkt me wél zo interessant.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Het motto van de Laakse Lente

ouderen te gaan beginnen. Dat is nogal wat! Vrijwel dagelijks een groep mensen op visite. Ze bedachten de naam de Laakse Lente omdat de lente mensen vaak blij maakt. Begonnen met enkele buurtbewoners ging het al snel om enkele tientallen. Er werd bij Leo en Netty thuis - ze woonden in de De Genestlaan in het stadsdeel Laak - koffie met wat lekkers erbij gedronken en gegeten. Zo leerden de mensen elkaar kennen en vooral buurtbewoners die eenzaam waren, bloeiden hierdoor op. Daar kwam bij dat je je eventuele problemen na afloop met Netty

kantje gaan. Na enig nadenken besloten Leo en Netty gedurende zes weken diverse zomeractiviteiten te gaan organiseren, zoals bloemschikken, bewegen voor ouderen, het houden van lezingen over een onderwerp dat interessant is voor ouderen en nog veel meer. Er werd altijd samen gegeten en vanzelfsprekend koffiegedronken. Op dit moment functioneert de Laakse Lente nog steeds, zij het in afgeslankte vorm. Netty en Leo zijn in Rijswijk gaan wonen en toen ik ze onlangs opbelde, hadden ze drie dames uit Laak op de koffie.

Koffie bij de Laakse Lente. Foto: Luka Valkenburgh, DHC

Dit blad verscheen enkele keren per jaar

De meest persoonlijke dementiezorg als thuiswonen niet meer gaat

Martha Flora Den Haag biedt persoonlijke dementiezorg in een beschermde samenleving, met liefdevolle aandacht door meer zorgprofessionals. Wij kiezen hier bewust voor, zodat wij echt de tijd voor u hebben.

Bij ons woont u in een ruime studio met badkamer en pantry, die u naar eigen smaak kunt inrichten. Naast een prachtige groene tuin beschikt Martha Flora over een unieke gemeenschappelijke ruimte: de Meander. Met een huiskamer, tuinkamer, eetkeuken, atelier, en bibliotheek.

Bij Martha Flora kunt u het het leven dat u gewend bent zoveel mogelijk voortzetten, rekening houdend met de dementie.

U bent van harte welkom voor een rondleiding bij Martha Flora Den Haag, zodat u zelf ons unieke concept kunt ervaren. Voor meer informatie neemt u contact op via: 078 303 24 00 of ga naar www.marthaflora.nl

MARTHA FLORA
De meest persoonlijke dementiezorg

Coen's moeder heeft dementie en woont in een verzorgingshuis van Martha Flora:

'Ik ben blij haar zo vrolijk te zien'

Coen is trots op zijn moeder, die sinds afgelopen december bij Martha Flora woont, waar ze persoonlijke dementiezorg krijgt. Coen: "Toen mijn moeder voelde dat ze achteruitging, heeft ze zelf deze krachtige keuze gemaakt. Vorig jaar beseften we hoezeer onze moeder achteruit was gegaan. Het maakte haar onzeker en verdrietig, zeker omdat ze begreep dat het niet beter zou worden. Uiteindelijk besloot ze om naar een andere woonomgeving te zoeken. Een plek met kundige mensen op wie zij zou kunnen terugvallen, mocht ze het zelf even niet meer weten."

Eigen regie

"De casemanager benoemde Martha Flora Den Haag. Mijn moeder en ik zijn gaan

kijken. Mijn moeder was direct enthousiast en zag zichzelf er wel wonen. De locatie oogt vrolijk en fris, alsof je in je eigen huis bent. Dat gevoel hebben we, samen met mijn moeder, ook weten te creëren in haar appartement. Ze heeft de regie bij zichzelf gehouden. Dat wordt bij Martha Flora ook nagestreefd in de dagelijkse begeleiding: doe wat jij fijn vindt, wat bij jou past en wat lukt."

"Als ik bij haar op bezoek kom, zo'n drie keer per week, hebben wij het gezellig als moeder en zoon. Ik ga altijd met een gerust gevoel weer weg."

MARTHA FLORA
De meest persoonlijke dementiezorg

Zo lang mogelijk thuis met Verpleeghuiszorg Thuis

Mevrouw Crauwels: 'Ik blijf thuis'

Mevrouw Crauwels ontving al thuiszorg van Florence, maar sinds twee maanden is haar zorgpakket omgezet naar Verpleeghuiszorg Thuis (VPT). Haar gezondheid vroeg om meer begeleiding dan de dagelijkse thuiszorg biedt en naar een verpleeghuis was voor mevrouw Crauwels absoluut geen optie: "Ik blijf thuis. Wie wil er nou zijn huisje uit?". Verpleeghuiszorg Thuis was voor haar dan ook dé oplossing. "Ik vind het prachtig dat dit er is."

Begeleiding bij dagelijkse activiteiten

Sinds november helpt het VPT-team van Florence mevrouw Crauwels iedere dag met wassen en aankleden. 's Avonds staat er iemand voor haar klaar om te helpen met omkleden en om haar ogen te druppelen. Tot zover niets nieuws: deze zorg kreeg mevrouw Crauwels ook van de thuiszorg. Nieuw is de begeleiding die ze krijgt bij dagelijkse activiteiten. Moest ze voorheen nog haar vriendinnen inschakelen om mee te gaan naar een arts; met Verpleeghuiszorg Thuis krijgt ze die begeleiding van het VPT-team. Daarnaast is er veel meer ruimte voor het sociale welzijnsaspect. Samen een kopje koffie, een spelletje: even écht contact. Niet gehaast, met volle aandacht voor elkaar.

Welzijn net zo belangrijk als medische zorg

Bij Verpleeghuiszorg Thuis ligt er veel focus op welzijn. Niet voor niets. "Natuurlijk moet de medische basis en verzorging op orde zijn. Maar welzijn is minstens zo belangrijk voor ouderen", vertelt Stefan Rozema, projectleider Zorgvernieuwing bij Florence. "Actief blijven en gestimuleerd worden is enorm belangrijk om zo vitaal mogelijk te blijven. Voor mevrouw Crauwels, maar zeker als het bijvoorbeeld om mensen met dementie gaat. Bij mensen die lijden aan dementie wordt het zelf nemen van initiatief vaak een stuk lastiger. Zij hebben meer begeleiding en stimulans nodig om actief te blijven. Want actief blijven heeft echt aantoonbare positieve invloed op de gesteldheid van mensen. In verpleeghuizen is daar normaal al veel aandacht voor met dagactiviteiten en dergelijke en die vorm van zorg halen we met Verpleeghuiszorg Thuis volledig naar huis."

Even lekker eruit

Een gebrek aan initiatief heeft mevrouw Crauwels duidelijk niet. Wat zou ze graag weer eens lekker de deur uit gaan om een broodje te eten of een kopje koffie te drinken. Of – er ontstaat direct een twinkeling in haar ogen – om even lekker te winkelen. "Ik was vroeger al gek op winkelen. Ik kocht altijd veel te veel.

Het lijkt me heerlijk om te snuffelen tussen de rekken of er nog een mooie blouse hangt of leuke trui. Samen met het VPT-team zijn we nu aan het kijken of we dat kunnen regelen. Want een uurtje koffiedrinken is gezellig hoor, maar dat vind ik eigenlijk zonde van de tijd van de verpleging. Die tijd kunnen ze beter besteden. Veel liever ga ik dan eens écht even eruit, dat je wat langer de tijd hebt. Dat doet je pas écht goed."

Dat beetje extra

Mevrouw Crauwels is erg te spreken over Verpleeghuiszorg Thuis en met name over de zorgmedewerkers. "Ik geef ze een 10. Ik kan niets bedenken wat niet goed is. Ze zijn lief voor me en doen alles voor me. Elke ochtend, elke avond, als ik zorg nodig heb of ziek ben. En als er tijd is, doen ze net dat beetje extra. Dan kan ik iets langer douchen bijvoorbeeld. Heerlijk, dan voel ik me weer tien jaar jonger! Of als ik Goede Tijden, Slechte tijden zit te kijken en ze komen binnen... Dan weten

ze niet hoe snel ze weer weg moeten gaan: "Ik kom straks wel terug mevrouw Crauwels", lachen ze dan. Ik ben niet verslaafd aan dat programma, maar ik vind het heel leuk. Het is ook het enige wat ik kijk. Lief toch, dat ze zelfs daar rekening mee houden. Ook al hoeft dat van mij niet hoor!"

Verpleeghuiszorg Thuis

Verpleeghuiszorg Thuis wordt aangeboden in Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Den Haag en breidt zich in de toekomst verder uit. Wilt u meer weten over Verpleeghuiszorg Thuis? Kijk dan op onze website.

Florence

T 070 - 41 31 000
E info@florence.nl

W www.florence.nl
f [florencezorg](https://www.facebook.com/florencezorg)

Zorg voor krankzinnigen in de middeleeuwen

Altijd is er zorg geweest voor mensen die krankzinnig genoemd worden. Het klassieke woord 'krankzinnig' (ziek van zinnen) wordt gebruikt voor mensen die zich anders gedragen dan anderen. Meestal kunnen zij niet leven met de normen en waarden van die tijd, waardoor zij zich ook niet staande kunnen houden in die maatschappij.

Krankzinnig wordt ook wel eens vertaald met ongewenst gedrag. Ongewenst gedrag is afhankelijk van cultuur en tijdgeest, met iedere keer eigen normen en waarden. In de middeleeuwen gelden bijvoorbeeld andere normen dan in de achttiende eeuw. In de Oudheid bestaan weer andere opvattingen. Als je in de Oudheid droomt dat je krankzinnig bent, is dat een goed teken, want dat betekent geluk. Mensen zullen je verzorgen en geven wat je nodig hebt.¹ Tot en met de middeleeuwen is de zorg voor krankzinnigen zo goed dat er veel simulanten zijn. Dat zijn mensen die doen alsof ze krankzinnig zijn, omdat ze dan gratis voedsel en zorg krijgen. Deze simulanten verdwijnen als er sprake is van opsluiting. De zorg aan krankzinnigen wordt vooral gegeven door families, kerken, kloosters en stedelijke besturen.

komen, maar dat lukt niet altijd. De middeleeuwse mens ziet dat de woudman hulp nodig heeft en wil die geven. Die hulp bestaat uit het wassen van de woudman en hem te scheren. Ook geven ze kleding, voedsel en medicijnen. Vaak laten ze, want het zijn vaak meerdere mensen die hulp bieden, hem laten luisteren naar muziek en ze spreken heilige of magische formules over hem uit. Soms helpt dat. Als een woudman geholpen is en weer wil gaan, kan dat. Meestal komt hij dan af en toe terug voor verzorging, voedsel en mededogen. Kennelijk doet de behandeling hem goed. Helaas wordt hij nogal eens door opgroeiende kinderen en knechten geplaagd. Ook kan hij slachtoffer worden van honger en oorlogen. Agressief gedrag van een woudman leidt vaak tot angst. Zo komt hij ook in sprookjes terecht, vaak als de kwade reus of een slechte dwerg.

Iwein in slot Rodenegg

Voorbeelden uit middeleeuws Den Haag³

De volgende voorbeelden laten iets zien van de zorg voor krankzinnigen in Den Haag. Het betreft, ten eerste, hertog Willem van Beieren (1333-1389) oftewel Willem V. Hij is krankzinnig geworden door vergiftiging, waardoor hij de naam 'Dulle Hertog' krijgt. Dul of dol is het middeleeuwse woord voor gek. Zijn broer Albert neemt zijn hertogelijke taken over en zoekt een goede plek voor 'onse lieve broeder hertogh Willem in kranken sinne'. Die vindt Albert in het slot Quesnoy in Henegouwen, waar Willem liefdevol verzorgd wordt.

Het tweede voorbeeld betreft iemand die gestraft wordt. Eind veertiende eeuw pakt de schout een man op omdat hij iemand met een mes heeft gestoken. De middeleeuwse rechter bepaalt dat zijn hand moet worden afgehakt. Een bode gaat naar Haarlem waar meester Jan de Stocker (beul) woont en verzoekt hem naar Den Haag te komen. Intussen wordt ontdekt dat de dader 'een arm dolman was ende een ghec'. Deze ontdekking doet de situatie veranderen. Een dolman mag immers niet gestraft worden. Iemand die dol is, mag wel vastgehouden worden tot zijn dolheid voorbij is. Als Jan de Stocker aankomt in Den Haag, hoeft hij niets te doen en kan rechtsomkeer maken, nadat zijn onkosten zijn vergoed. Soms is onduidelijk welke zorg een krankzinnige nodig heeft. Het volgende voorbeeld laat zien dat er vaak een priester bij geroepen wordt, zoals bij Cunsel op 22 juli 1396. We weten niet wat de priester zegt of doet, ongetwijfeld heeft hij gebeden en Cunsel gezegend. Korte tijd later

gaat Cunsel op bedevaart. Dat zal niet ver weg zijn geweest, want al in augustus van datzelfde jaar komt hij terug. Iemand koopt wat kleding voor hem en Jan van Renesse heeft een camertje of huisje met een bed voor hem gemaakt omdat Cunsel 'dul' is. Het kan zijn dat Cunsel zwak van zinnen is. Zwakheid van zinnen valt in de middeleeuwen onder het begrip krankzinnigheid.

De zorg voor krankzinnigen bestaat ook uit het af en toe vastzetten van iemand die niet tot redelijkheid in staat is. Maar dat moet wel aangevraagd worden, want je mag niet zomaar iemand vastzetten. In dit voorbeeld klinkt zorg van de familie door. Pylgrims Simonsz vraagt in 1415 samen met enkele familieleden of hij zijn broer

af en toe vast mag zetten als hij onrustig is. Hij belooft zijn broer los te maken als die weer rustig is. De toestemming wordt gegeven door graaf Willem VI, het neefje van zijn krankzinnige oom Willem V.

In de oudheid tot en met de middeleeuwen is er altijd zorg voor krankzinnigen, hoewel op een andere manier dan in de huidige tijd.

Corry van Straten
cvanstraten@planet.nl

¹ S. Mooij-Valk, *Artemidoros van Daldis, Droomboek, Primera Pers Leiden*. p. 169

² Aue, Hartmann von (2020) *Iwein, de ridder met de leeuw*. Vertaald door Wieke Schultink-Dolk. Uitgeverij Verloren, Hilversum.

³ C. van Straten (2021), *Van Kapel tot Dolhuys. Haagse geesteszorg vanaf de Middeleeuwen tot 1700*. Uitgeverij De Nieuwe Haagsche.

De wildernis

Woudmensen

Het gebeurt nogal eens dat mensen met ongewenst gedrag gaan zwerven. Dan vlucht die mens uit de maatschappij en probeert te overleven in bossen, duinen en andere verlaten gebieden, de zogenoemde wildernis, ook in en rond Den Haag. Deze mensen worden woudmensen genoemd. Opvallend genoeg zijn het meestal mannen. De woudman mijdt menselijk contact, is naakt, behaard, vaak asociaal, agressief en seksueel ontremd. Meestal is hij met heftige emoties van huis weggegaan en zwerft hongerig en angstig rond. Als mensen zo'n zwerver vinden, proberen ze hem over te halen mee te

Iwein

Ter illustratie een afbeelding van een woudman uit de dertiende eeuw. Deze vond ik in het slot Rodenegg ten noordoosten van Brixen, Zuid-Tirol. Deze woudman heet Iwein. Het Iwein-epos, een van de koning Arthur verhalen, vertelt dat Iwein na veel avonturen de wildernis in vlucht, na diep teleurgesteld te zijn in de liefde. Zijn eergevoel is grondig aangetast en hij is wanhopig. Hij wil er niet meer zijn en haat zichzelf. Zijn verdriet is zo verpletterend dat hij de kleren van zijn lijf trekt en verdwijnt in de verlatenheid. Ook hij wordt geholpen en uiteindelijk komt het goed met Iwein.²

Willem V door Cornelis Visscher in 1653. Bron Haags Gemeentearchief

Beginjaren van het Westeinde

De eerste tien dagen van mijn leven bracht ik door in het Heilige Joannes de Deo Ziekenhuis aan het Westeinde waar ik in 1967 op de verloskamer werd geboren, in de kapel werd gedoopt, op de Maria Paviljoen verbleef en door de zusters werd verzorgd. Het ziekenhuis stond toen al in de volksmond bekend als het Westeinde Ziekenhuis. In 1969 werd de naam dan ook officieel veranderd. Tien jaar later kreeg het ziekenhuis een nieuw gebouw. Na de fusie in 2015 met Antoniushove en Bronovo maakt het Westeinde deel uit van het Haaglanden Medisch Centrum.

Het ontstaan van het St. Joannes de Deo ziekenhuis hebben we te danken aan pater Henricus Joannes Hubertus Marijnen die op 22 december 1828 in 's-Hertogenbosch werd geboren. In de negentiende eeuw groeide de rooms-katholieke bevolking in Den Haag enorm. Marijnen, die als kapelaan verbonden was aan de Sint Teresia van Avila Parochie, vond dat er in ziekenhuizen te weinig aandacht werd besteed aan het geestelijke welzijn van patiënten. Daar wilde hij verandering in brengen.

De gedreven pater besloot het initiatief te nemen om een ziekenhuis op te richten voor rooms-katholieken. Geld had hij niet en op steun van de gemeente en zijn bisdom kon hij niet rekenen. Beiden maakten bezwaar omdat er in Den Haag al genoeg tehuisen waren voor het meest behoeftige deel van de stad. In die tijd was het ziekenhuis op de eerste plaats een inrichting voor zieke armen die bij gebrek aan ruimte en verzorging thuis niet verpleegd konden worden of vanwege besmetting gevaar opleverden voor hun omgeving. Rijke en gegoede patiënten werden niet naar ziekenhuizen gebracht omdat thuis de omstandigheden, de voeding en de verzorging minstens net zo goed

waren of zelfs beter.

Pater Marijnen liet zich echter niet uit het veld slaan. Hij wist een aantal geïnteresseerde katholieke notabelen zover te krijgen dat ze akkoord gingen met het oprichten van een ziekenhuis. Op 4 december 1872 werd in de oude pastorie-kamer van de Teresia van Avilakerk aan het Westeinde een voorlopig bestuur gevormd. Tot voorzitter werd gekozen notaris Cornelis Johannes Schiefbaan (1798-1876), die het mogelijk maakte dat aan het Westeinde 132 een groot woonhuis met tuin werd gekocht waar de bevoegen pater zijn ziekenhuis kon beginnen.

Het interieur van de kapel van het ziekenhuis. Foto uit 1935, C.J. de Gilde, Haags Gemeentearchief

Lijnbaan, zicht op het Medisch Centrum Haaglanden, Westeinde. Foto uit 2000, Kees Klerk, Haags Gemeentearchief

Dokter Aemilius Antonius Maria Hanlo (1835-1896) verklaarde dat hij belangeloos de genees- en heelkundige hulp op zich zou nemen. Apotheker Hendricus

Theodorus Antonius Borst Pauwels (1835-1890) bood aan om geneesmiddelen tegen inkoop-prijs te leveren. Zeven nonnen van de congregatie de Zusters van Liefde uit Tilburg en wonende in het klooster aan de Oude Molstraat, stemden welwillend toe om in het nieuwe ziekenhuis patiënten te gaan verplegen. Tal van weldoeners en kerkgangers steunden de plannen van pater Marijnen en gaven geld.

Op 7 augustus 1873 werd het ziekenhuis officieel geopend. Op die dag werd ook de eerste patiënt opgenomen. Begonnen werd met tien bedden. Vier voor mannen en zes voor vrouwen. In het eerste jaar werden 53 patiënten verpleegd, die samen 1624 verpleegdagen in het

De kinderzaal van het ziekenhuis Johannes de Deo. Prentbriefkaart

ziekenhuis verbleven. Twee jaar later werden de eerste operaties verricht. Vanaf het prille begin was de toestroom van patiënten zo groot dat het bestuur in verlegenheid werd gebracht omdat het succes de financiële draagkracht ver te boven ging. Toch durfde men het aan om uit te breiden.

In 1877 werd een naastgelegen pand betrokken waar op de eerste etage ongeneeslijke patiënten zouden worden verpleegd. De eerste grote verbouwing kwam in 1882 tot stand. Voor dat doel werden aangekocht en gesloopt een aangrenzend huis met tuin en houtloods, drie pakhuizen met bovenwoningen en een hofje van negen huisjes. In het bouwplan werden ideeën van Pater Marijnen verwerkt. Zo was hij een groot voorstander om het ziekenhuis te verdelen in paviljoenen. Naast de zalen was er ook aandacht voor badkamers, theekeukens, toiletten, bewaarplaatsen van kleding en bergings-

De verpleegkamer met wiegen van Johannes de Deo. Prentbriefkaart uit 1914, Haags Gemeentearchief

De operatiekamer van het ziekenhuis Johannes de Deo. Prentbriefkaart uit 1925, Haags Gemeentearchief

Ziekenhuis

Prentbriefkaart uit 1915, Haags Gemeentearchief

De voorgevel van het ziekenhuis in 1902, Haags Gemeentearchief

en reinigingsruimten voor onder andere potten, urinalen en sputumflessen. Het was de eerste uitbreiding van de velen die zouden volgen. Het nieuwe ziekenhuis bood plaats aan honderd bedden. Men ging ervan uit dat de verruiming voor langere tijd genoeg zou zijn. Maar in 1890 bleek het ziekenhuis alweer veel te klein te zijn.

Vijf jaar eerder werd het aantal zusters zodanig uitgebreid dat pater Marijnen besloot ook een afzonderlijke wijkverpleging voor de binnenstad van Den Haag aan het ziekenhuis te verbinden. Hetgeen de groeiende populariteit van zijn Heilige Joannes de Deo sterk verhoogde. De aanwas van dokters bleef in de begintijd sterk achter.

Daar kwam verandering in toen de befaamde dokter Johannes Gerard Marie Mastboom (1849-1935) in 1884 als vaste geneesheer in dienst kwam. De chirurgische en interne patiënten waren in die tijd nog niet van elkaar gescheiden. Iedere arts behandelde zijn eigen patiënten en assisteerde elkaar tijdens operaties die zich met name beperkten tot amputaties, het wegnemen van uitwendige gezwellen en het verhelpen van ingeklemde breuken.

In 1895 kreeg het ziekenhuis na veel inspanning van Mastboom

Clemensvleugel van het R.K. Ziekenhuis St. Joannes de Deo. Prentbriefkaart uit 1930, Haags Gemeentearchief

De mannenzaal van het ziekenhuis Johannes de Deo. Prentbriefkaart uit 1915, Haags Gemeentearchief

een nieuwe eigentijdse operatiekamer die op dat moment de beste in Nederland was. Het was ruim, luchtig en geheel van steen en ijzer gebouwd, met gemakkelijk te reinigen muren, afgeronde hoeken, een granietvloer en voorzien van twee tegenover geplaatste ramen en een bovenlicht terwijl 's avonds twee Siemens lampen de nodige verlichting gaven. Een jaar eerder waren de onhygiënische stoffen vloeren van de drie grote ziekenzalen al vervangen door zeilbedekking. Om dezelfde reden werden in 1897 de jaloezieën naar de buitenkant van de

ramen verplaatst. In de loop der jaren werd ook het ventilatiesysteem volgens de opvattingen van dokter Mastboom ingericht.

In 1898 werd het vijftientwintigjarig bestaan van het ziekenhuis groots gevierd met onder andere een plechtige heilige mis in de versierde kapel waar, naast de zusters en ander medisch personeel, tal van hoogwaardigheidsbekleders aanwezig waren. In de met bloemen en vlaggen getooide vergaderzaal werden diverse lovende en steunende toespraken gehouden. Waarnemend voorzitter van het bestuur

de heer A. Van Rijn deelde mee dat sinds de openstelling 8469 zieken werden opgenomen. Met het jaar 1900 en de twintigste eeuw in zicht was het Westeinde Ziekenhuis niet meer weg te denken uit Den Haag.

De door velen geliefde en bewonderde Pater Henricus Marijnen maakte de laatste ontwikkelingen niet meer mee. Op 31 maart 1893 overleed hij, 68 jaar oud, in zijn vertrouwde ziekenhuis de Heilige Joannes de Deo.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

Naaikamer R.K. Ziekenhuis, den Haag

De naaikamer van het Westeinde ziekenhuis. Prentbriefkaart uit 1910, Haags Gemeentearchief

De vrouwenzaal van het ziekenhuis Johannes de Deo. Prentbriefkaart uit 1914, Haags Gemeentearchief

Advertorial

Den Haag Mauritshuis

Onvergetelijk

Rondleidingen voor mensen met dementie en hun dierbaren

Mh Kijk op mauritshuis.nl/onvergetelijk

Partners VRIENDENLOTERIJ NN

Onvergetelijk Mauritshuis

Wist u dat er in ons museum speciale rondleidingen zijn voor mensen met dementie en hun dierbaren? Een persoonlijke en inspirerende rondleiding, steeds met een ander herkenbaar thema zoals thuis, liefde of feest. Door het delen van verhalen, herinneringen, associaties en ideeën komen de kunstwerken tot leven.

Samen in gesprek

Onze gastvrouwen ontvangen u met een kopje koffie of thee en ontzorgen u tijdens de rondleiding. Onder begeleiding van een speciaal daarvoor opgeleide rondleider en gastvrouwen bezoekt u het museum. Zo kunt u in alle rust in gesprek gaan over onze schilderijen.

Samen genieten

Wandel samen door onze museumzalen en geniet van onvergetelijke kunst in het museum. Wanneer? Iedere laatste maandag van de maand is er een speciale *Onvergetelijk* rondleiding in het Mauritshuis. Bekijk het hele programma op: www.mauritshuis.nl/onvergetelijk

Wereld Bloeddonordag

Mijn vader gaf twee keer per jaar een halve liter bloed via de bloedbank. Mijn moeder bakte dan speciaal een biefstukje bij het avondeten voor hem om zijn verlies aan bloed op te vangen. In het spoor van mijn vader werd ik in 1976 bloeddonor. Niet alleen om dat biefstukje. Afgezien het goede doel, lijkt het me verstandig om via de bloeddonatie regelmatig op mijn gezondheid te worden getest. Een soort APK-keuring. Een paar keer per jaar sta ik een halve liter bloed af bij de Bloedtransfusiedienst. Die was toen gevestigd op een aparte afdeling in het Rode Kruisziekenhuis aan de Sportlaan.

In die tijd onderga je eerst een keuring (via onder meer een afname van een buisje bloed, invullen van een vragenlijst en opnemen van je bloeddruk). Na een week of twee krijg je een oproep om bloed te geven. Tegenwoordig wordt het gedoneerde bloed na afname getest, dus je hoeft maar één keer naar de bloedbank. Tijdens de dona-

tie zit je in liggende houding op speciale, comfortabele stoelen. Bij mij gaat dat steeds probleemloos. Meestal doet de prik nauwelijks pijn. In alle jaren (38) dat ik heb gedoneerd is twee keer bij mij niet helemaal goed geprikt en ontstaat er een tijdelijke, kleine blauwe plek. Direct na afname kan je soep krijgen, een cracker of

ander lekkers. Er zijn natuurlijk ook mensen die flauwvallen bij het zien van bloed, die kunnen zich maar beter niet opgeven als donor. De ontvanger van je bloed krijg je niet te zien. Ook niet die ene keer dat ik met spoed word opgeroepen voor een donatie.

Begin jaren tachtig begint de ziekte Aids bekend te worden. Aids kan ook via bloedcontact worden overgedragen. Het is in Frankrijk en Engeland voorgekomen dat donatiebloed besmet was en patiënten daardoor besmet raakten met Aids. Het bloed van donoren mag dus geen sporen van een Aids-besmetting vertonen. Gelukkig is in Nederland niemand via het

Mijn 50ste bloeddonatie

bloed van de bloedbank besmet. In 1995 komt de Nationale ombudsman wel tot de conclusie dat de Nederlandse overheid in de jaren tachtig meer had kunnen doen om het risico op besmetting in te dammen. Minister Borst stelt daarop één centraal aangestuurde organisatie van de bloedvoorziening in. Dat wordt Sanquin Bloedvoorziening. In Den Haag verhuist de bloedbank, voortaan Sanquin Bloedbank geheten, in 1997 naar de Leyweg. Soms maak ik 'reclame' voor

doneren. Bijvoorbeeld in het afdelingsblad van mijn politieke partij of het personeelsblad van mijn werkgever. Anders dan in sommige landen ontvang je in Nederland geen beloning voor je donatie. Werven is wel lastig als in de media het hoge basissalaris van de directeur van de bloedbank bekend wordt...

Na meer dan honderd donaties ben ik in 2017 gestopt.

Koert Vrijhof
koertvrijhof@hotmail.com

De zorg die ik door de jaren heen heb beleefd

Mijn eerste kennismaking met de zorg dateert al van mijn zesde levensjaar. Ik beschouw mijzelf mede daarom als een echte ervaringsdeskundige. Waarschijnlijk had ik al ervaring vóór mijn zesde, maar mijn geheugen gaat niet terug tot en met de herinnering aan een vroedvrouw of wijkverpleegster. Ik weet niet eens of die beroepsgroep actief was in de tweede helft van het geboortjaar 1944. Op zesjarige leeftijd werd ik opgenomen in het Juliana Kinderziekenhuis, dat toen nog gezellig in de duinen aan de Nieboerweg was gevestigd.

Ik had een kaakontsteking die dreigde door te zetten naar een oogontsteking. Van de zorg kan ik mij slechts herinneren dat die goed en kindvriendelijk was, uit frequente mondspoelingen bestond en zich beperkte tot twee weken. Op tienjarige leeftijd zat ik met een vinger klem tussen de deur: een minder attente oma, die toevallig even bij ons was, had de deur dichtgetrokken terwijl ik nog met mijn hand aan de deursponning zat. Mijn pink moest worden gehecht, dus in plaats van boodschappen doen op de Dierenselaan, kon mijn moeder met mij naar het Zuidwal Ziekenhuis om de pink te laten hechten. Het litteken zit er nog steeds, al moet ik er nu een vergrootglas bij pakken om het te kunnen zien.

Dan gaat er een lange tijd voorbij zonder relevante medische ondersteuning of ervaring. Totdat ik trouw, vader word en kennis maak met de kraamzorg. Mijn vrouw had haar consulten bij de destijds kraamkliniek aan De La Reyweg en maakte gebruik van de diensten van mevrouw Simonis, toen nog vroedvrouw geheten. Zij was voortreffelijk, deskundig en vriendelijk. Ze bracht rust in een omgeving, waar voor het eerst echt kennis werd gemaakt met de fenomenen zwangerschap en bevalling. Deskundigheid en

Links en boven: Haga Ziekenhuis locatie Sportlaan. Foto: Harry van Reeken, Haags Gemeentearchief

kalmte zijn de twee steekwoorden die mij herinneren aan de (uiteindelijk) drie bevallingen die ik zowel veroorzaakt als van nabij heb meegemaakt. Ook is mij bijgebleven dat mevrouw Simonis is vergeten de rekening te sturen van haar hulp bij de derde en laatste bevalling...

Er gaat weer een lange tijd

“Ik heb de begeleiding van verschillende cardiologen altijd als plezierig, menselijk en vooral deskundig ervaren.”

voorbij, waarbij de zorg in mijn leven geen indringende rol speelt. Of ja toch, wanneer mijn zootje zes is, rijdt hij iets te enthousiast op zijn fietsje door Duindorp, schiet op het Tesselseplein van de stoep en knalt op de motorkap van een auto. In de ambulance gaan we op weg naar het nog steeds operationeel zijnde Juliana Kinderziekenhuis aan de Nieboerweg. Hij werd geopereerd

Falend ouderschap (of was het vroege eigenwijsheid van een kind?) werd dus door de verpleging van dat geweldige kinderziekenhuis opgelost!

Op 42-jarige leeftijd kreeg ik tijdens onze jaarlijkse vakantie in Spanje een hartinfarct. Pijn

ervaren. Oh ja, ik had later wel eens een verschil van mening met een cardioloog, omdat ik de noodzaak van de plaatsing van een ICD betwijfelde. Zo'n kastje was immers nodig om het risico op ritmestoornissen (risico ontstaat juist door een hartinfarct) te verkleinen. Maar na discussie en een second opinion kwamen we eruit. En “loop ik dus met een kastje”.

Mijn andere ervaringen met de zorg hebben nog betrekking op een sterilisatie (drie kinderen vond ik wel genoeg) en een maagoperatie (3/4 van de maag werd verwijderd vanwege een kwaadaardig gezwell). De laatste twee ingrepen vonden plaats in het Rode Kruis Ziekenhuis (dat nu een aanmerkelijk andere bestemming krijgt) en ook die twee konden worden toegevoegd aan mijn dossier ‘uitstekende ervaringen’ met de zorg. Ik ben een tevreden mens waar het om de zorg gaat. En dan heb ik die twee ervaringen met het plaatsen van kunstgebitten (de eerste al op 29-jarige leeftijd) maar even geplaatst in de categorie ‘randverschijnselen’. Voor mij is de zorg in Nederland altijd uitstekend geweest.

Ton van Rijswijk
avanrijswijk@kpnmail.nl

Dr. Van Welylaan, Juliana Kinderziekenhuis, Irene Paviljoen, 1947. Fotopersbureau Van den Heuvel, Haags Gemeentearchief

in de borststreek die opkwam en weer verdween en dat een paar keer achter elkaar. “Ach, dat lijkt op hyperventilatie”, zei mijn jongste zwager, die ook op vakantie was in Denia. Vanwege deze geruststellende woorden klom ik de dag erna weer op de surfplank, maar een jaar later bleek ik bij een (toevallige) controle wel degelijk een infarct gehad te hebben. Een lange weg van periodieke controles en medicatie volgde via het Haga Ziekenhuis. Niets dan lof daarover! Ik heb de begeleiding van verschillende cardiologen altijd als plezierig, menselijk en vooral deskundig

aan een scheurtje in de dikke darm, veroorzaakt door het stuur van zijn fietsje bij de klap op de auto. Hij herstelde gelukkig vlug en... leerde onder de strenge begeleiding van de verpleegsters echt eten, want daarvoor kregen wij uitsluitend appelmoes en eventueel een ei bij hem naar binnen. Hij werd later een van de beste eters die ik ooit gekend heb.

Zuidwal Ziekenhuis. Foto uit 1967, J.Ph. Bronkhorst, Haags Gemeentearchief

Juliana Kinderziekenhuis. Prentbriefkaart uit 1930, Haags Gemeentearchief

Korte broeken challenge

Op 20 maart 2013 is mijn nichtje op achtjarige leeftijd overleden aan een hartspierziekte (cardiomyopathie). Deze werd slechts een dag eerder geconstateerd. Sinds die tijd doneren wij als gezin jaarlijks aan Stichting Hartedroom. Deze Stichting financiert het onderzoek naar deze hartafwijking. Krijgen we hiermee ons nichtje terug? Nee, dat zeker niet, maar het voorkomt hopelijk een hoop leed bij andere gezinnen en families. Het overlijden van een familielid is al een tragische gebeurtenis, het overlijden van een kind is met geen woorden te beschrijven.

Hartedroom Mont Ventoux Challenge

Dit jaar was het de bedoeling om mee te doen aan de 'Hartedroom Mont Ventoux Challenge'. Fietsend of lopend de kale berg op. Helaas gaat deze Challenge niet door. De vorige challenge heeft Stichting Hartedroom een bedrag van bijna € 107.000,00

opgeleverd. Het cancelen van de Challenge is dan ook een grote financiële strop voor het onderzoek.

Elke dag een korte broek

Tijd dus om zelf in actie te komen voor Stichting Hartedroom en het onderzoek naar cardiomyopathie. Van 20 maart 2024

tot en met 20 september 2025 ga ik mijn warme broeken diep in de kast wegstoppen en enkel nog een korte broek aantrekken. Waarom een korte broek? Na diverse opties overwogen te hebben, is het dragen van een korte broek het beste toepasbaar in zowel het werk als privé. Een enkele uitzondering op het

dragen van een korte broek is in de november/decemberperiode als ik in de huid kruip van zijne heiligheid. Een andere uitzondering is als het niet gepast is om in korte broek te komen, zoals bij een uitvaart. In september 2025 hoop ik dat er wel weer een challenge gehouden gaat worden. Trainen om de kale berg te gaan beklimmen en terug beneden te komen.

Een oproep aan iedereen om mij te sponsoren in de Hartedroom korte broeken Challenge. Hoe, dat is uiteraard aan jou! Je kunt denken aan een sponsoring per dag, week, maand of een vast bedrag. De challenge gaat 550 dagen, 78 weken of 18 maanden duren. Voor de mogelijke deelname aan de Hartedroom Mont Ventoux Challenge ga ik iedereen opnieuw vragen om te sponsoren.

Hoe kun je sponsoren?

Stuur een mail naar jerom@buijsse.eu of scan de QR-code hiernaast. Ook kun je je sponsorbijdrage overmaken op reke-

ning NL36 ASNB 8820 7227 71. Eenmalige bijdragen kunnen gelijk gestort worden. De periodieke betalingen kunnen maandelijks worden gestort. Hoe je ook op een andere manier kan sponsoren? Trek je korte broek aan en zorg dat je hiervoor gesponsord wordt. Daardoor halen we samen nog meer geld op voor Stichting Hartedroom.

Jerom Buijsse
Jerom@Buijsse.eu

Een trainingsronde op het domein van Kasteel Duivenvoorde

ZorgPoint
comfort & mobiliteit

Dé winkel voor zorghulpmiddelen in het Westland en omstreken.

Turfschipper 5
2292 JC Wateringen

Tel: 0174-296335
www.zorg-point.nl

Diëtist
IN DEN HAAG

Persoonlijk voedings- en dieetadvies

Ons spreekuur is een plek waar iedereen met vragen over voeding welkom is. Samen zoeken we naar de beste manier om het eetpatroon en de leefstijl te verbeteren.

Spreekuur locaties

Centrum/Schilderswijk Paviljoensgracht 1 Van der Vennestraat 185	Escamp/Wateringsveld Zonneoord 288 Bentelostraat 51
Haagse Hout/Scheveningen De Carpentierstraat 56 Norenburg 131 Sportlaan 600	Laak Thijssestraat 47
	Segbroek/Loosduinen Loosduinse Hoofdstraat 13

Bel voor een afspraak
085 4011 237

T. 085 4011 237 E. info@dietistindenhaag.nl W. www.dietistindenhaag.nl

Royal Health Foam
matrasspecialist sinds 1998

Voor écht lekker slapen..

€250,- KORTING
OP ALLE MATRASSEN

Speciaal voor
De Haagse Tijden lezers
Korting is geldig met deze bon tot 1 augustus 2024!

Bel voor advies 070 3387010 Of kom langs Soetensstraat 18, Scheveningen

www.voorechtlekterslapen.nl

Allegoeds
vakanties

Heeft u ook zo'n zin om er even lekker tussenuit te gaan? In een andere omgeving genieten van de natuur, goed gezelschap en een uitstekende verzorging: dat is vakantie!

Of u nu wel of geen zorg nodig heeft, u bent van harte welkom. Kom alleen of samen met uw partner, vriend(in) of mantelzorgver.

Nooit te oud voor vakantie!

Bekijk het aanbod en boek uw vakantie
www.allegoedsvakanties.nl | 0318 - 48 51 83

Een beeld voor Paul

Vorig jaar, op dinsdagavond 25 april, overleed in zijn geliefde Den Haag op 87-jarige leeftijd onze lieve Paul. Den Haag verloor een van haar meest geliefde zonen.

Een veelzijdig kunstenaar, een ongeëvenaard talent, een oprecht mens: Paul van Vliet was zoveel meer dan een Haagse cabaretier. Hij veroverde de harten van miljoenen Nederlanders met zijn humor, observaties, teksten en liedjes. Paul was niet alleen een magnifiek artiest. Bijna dertig jaar zette hij zich met al zijn energie als goodwill ambassadeur van UNICEF in voor een betere wereld voor kinderen, waar ook ter wereld.

Startbijeenkomst in de schouwburg. 'Een beeld voor Paul': v.l.n.r. Karel de Rooij, Yvonne Keuls, Sjaak Bral, Mark Bello en Geneviève Wehry.
Links en onder: Met Brigitte Kaandorp en Freek de Jonge en het stichtingsbestuur.
Foto's van deze pagina: Henriette Guest

"Paul van Vliet, hij was net zo lief als hij lang was. Ik had een zeer zachte en zorgzame vriend en collega aan hem. Daarbij was hij een bewonderenswaardig zorgvuldige vakman. Hij wordt ernstig gemist."

- Brigitte Kaandorp, cabaretier

De successen van Paul zijn talrijk. Zijn carrière als klein-kunstenaar kent vele hoogtepunten. Enkel de titels doen velen glimlachen of ontroerd raken. *Majoor Kees, Bram van de commune, Haagse Bennie.* Maar ook schitterende liedteksten als *Meisjes van 13. Veilig achterop. Den Haag met je lege paleizen.*

"Dat is geen koning, generaal of staatsman. Dat beeld is van een onvergetelijke, lieve man."

- Herman van Veen, cabaretier

In 2005 werd Paul benoemd tot ereburger van onze stad. Paul is een icoon van Den Haag. Een groot aantal vrienden en collega's van Paul vinden hij een blijvend eerbetoon verdient. Dat kan enkel een standbeeld zijn, waarmee wij zijn vele goede daden eren en onze dank uitspreken voor alles wat hij voor Den Haag en Nederland heeft betekend. Het College

van B&W heeft, evenals de Haagse gemeenteraad, unaniem ingestemd met dit initiatief. Inmiddels is een crowdfunding gestart, want het benodigde bedrag (120.000 euro) zal door giften moeten worden opgebracht. Doet u mee? Ieder bedrag is welkom. Paul heeft zóveel voor ons gedaan: dit is het moment om iets terug te doen!

Doneren kan eenvoudig en snel via www.eenbeeldvoorpaul.nl

Sjaak Bral
Voorzitter stichting 'Een beeld voor Paul'

Comité van Aanbeveling: Freek de Jonge, Herman van Veen, Brigitte Kaandorp, Anne Wil Blankers, Monique van de Ven, Cees Debets, Jochem Myer, Harrie Jekkers, Youp van 't Hek

Paul van Vliet. Foto: Roy Beusker

Beeldhouwer Loek Bos en een schets van het beeld, dat straks mans hoog wordt

Sjaak Bral en Loek Bos

Miniatuur

MEUBELSTOFFEERDERIJ LODEWIJK

Al 4 generaties uw Ambachtelijke Meubelstoffeerderij

*Optimale service, garantie en kwaliteit,
Wij halen en brengen gratis!*

Ambachtelijke Meubelstoffeerderij Lodewijk is er voor uw totale meubelrestauratie

Gespecialiseerd in:

- Herstoffering van banken en fauteuils
- Vernieuwing van binnenwerken
- Fineren en politoeren
- Leerreparatie
- Antiekrestauratie
- Biezen-, rieten- en rotanstoelen
- Vloerbedekking en gordijnen

U heeft de keuze uit meer dan 600 soorten bekledingsstoffen. U kunt langskomen met uw stoel of fauteuil, of een van onze medewerkers kan met onze mobiele winkel naar u toe komen om direct een offerte te doen.

Stoffering Lodewijk (hoofdvestiging)
Reinkenstraat 111 Den Haag - 070-3922344
 Voor informatie of een vrijblijvende offerte ons centrale nummer: **0800-5633945** (gratis)
 KVK nummer 7607178
WWW.STOFFERINGLODEWIJK.NL

De mooiste busreizen

Gewoon perfect geregeld

De Vlaamse kust 6-daagse busreis	reiscode: ebblk02	vanaf p.p. 579
Rügen, eiland aan de Oostzeekust 8-daagse busreis	reiscode: ebbee02	vanaf p.p. 849
Dresden, Leipzig en Weimar 8-daagse busreis	reiscode: ebhoh01	vanaf p.p. 849
Toscane te kust en te keur 10-daagse busreis	reiscode: ebmdp01	vanaf p.p. 899
Vorstendom Andorra 10-daagse busreis	reiscode: ebsod03	vanaf p.p. 939
Tour de France 12-daagse busreis	reiscode: eefr304	vanaf p.p. 1789

Alle vanafprijzen zijn inclusief reserveringskosten, Calamiteitenfonds en SGR-bijdrage

www.dejongintra.nl/busreizen

Bel 0180 - 457 803

of ga naar uw ANVR-Reisbureau

de SUITE

beter slapen in eigen stijl

Naar wens bezoeken wij u op afspraak thuis.

makkelijk opstaan

FPS-technologie

uitgebreid programma

en zelfs als twijfelaar

Voor u gemaakt

Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden. Als voortrekkers in comfort-bedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Zo kan uw bed of het bed van uw partner van alle functies en gemakken worden voorzien zonder dat het van het partnerbed is te onderscheiden.

Beter ontspannen met geluid

Weldadig en uiterst gewaardeerd zijn onze bedden met FPS-technologie. Subtiële geluidsgolven zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen die stress of trauma ervaren, spierklachten of neuropathische pijn hebben dan wel veel spanning opbouwen, zoals bij de ziekte van Parkinson.

Showroom of advies thuis

Uw bezoek aan De Suite is beslist de moeite waard. Bedden en kasten staan fraai opgesteld en u kunt dan ook kijken in het atelier en bij de productie. Als een bezoek aan huis u beter past of u wilt een deel van uw bestaande bed behouden, dan bezoeken wij u op afspraak thuis. Bel dan voor een afspraak 0182-37 50 22

de SUITE

beter slapen in eigen stijl

showroom en productie: Ambachtweg 10 2841 LZ Moordrecht
 di. t/m za. 10.30 -16.30 uur 0182 375 022 www.desuite.nl

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Saab 96V4

Laatzst zag ik hem staan op het Louis Couperusplein, vlak bij de ingang van het gebouw waar ik mijn jeugdvriendin Sophie Bij destijds ophaalde, waar zij een avondcursus Italiaans deed. Een opaalgroene Saab 96V4. Inderdaad een heel opvallend, apart model auto. Een beetje bolvormig. Niet dat je ze veel zag in Den Haag, want het was een relatief dure auto. In 1973 kostte hij bijna 12.000 gulden en een Kever kostte 8.695. Voor die 12.000 gulden kocht je ook een Audi 80 of een Fiat 132. Een auto voor een select publiek dus en dat waren met name architecten, journalisten en huisartsen, een beetje de latere D66 stemmers, zeg maar.

De vormgeving was duidelijk uit de jaren vijftig, zestig. Bol oplopend en weer glooiend aflopend met een korte kont en uiteraard spatlappen. Opvallend was dat de motorkap naar voren scharnierde, iets wat je toen wel meer zag bij een aantal automerken. Opmerkelijk vind ik dat deze veilige openingsvorm tegenwoordig volledig verdwenen is. Onder deze motorkap lag een watergekoelde V4 motor van Ford met 1.498

cc met 65 pk voor een topsnelheid van 148 kilometer die je in vijftien seconden bracht van 0 naar 100. De aandrijving was op de voorwielen via een handgeschakelde vierbak met een nostalgische vrijloop. Op meerdere fronten kon je merken dat dit model een kind was van vliegtuigbouwer Saab, wat ook de eigenzinnige gestroomlijnde vormgeving verklaarde, waarbij de bouwkwiteit uitstekend was. Van dit model werden er

547.221 geproduceerd tussen 1960 en 1980. Het interieur zag er naar mijn smaak ook niet echt verijnd uit en ook daar kreeg je het gevoel in de cockpit van een vliegtuig te zitten. Het dashboard zag er praktisch uit met duidelijke tuimelschakelaars en flinke schuiven voor de verwarming en ventilatie, twee klokken, een asbakje en een dashboardkastje met daaronder een kloeke handgreep voor de passagier. Het dashboard was uitgevoerd met zwart vinyl en groen vinyl op de deurpanelen. Opvallend was dat de portierruit hun draaipunt aan de

voorkant hadden en de extra wind deflectors waren een knipoog naar de luchtvaart. Het stuur stond wat scheef voor je en het versnellingshendel aan het stuur met een normaal H-patroon kwam in z'n vier vaak ongewenst in contact met de rechterknie van de wat langere bestuurder. De stoelen zaten op zich prima en waren uitgevoerd in een velours/skai combinatie. De handrem stond wat parmantig rechtop tussen de voorstoelen. Hij had geen stuurbevestiging, maar het kostte weinig moeite om hem door de bochten te halen.

Nadeel was wel dat hij fors overhelde. Vandaar die kloeke handgreep rechts op het dashboard voor de passagier, alhoewel de afstand tussen de rechterschouder van de bestuurder en de linker van de passagier al gauw resulteerde in een ondersteuning in de snellere bochten. Kortom, een heel aparte auto in die tijd en dat is het merk Saab gebleven met haar bijzondere latere modellen, tot het helaas failliet ging. Maar de fijne herinnering blijft!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is Recept van Jermaine van Café-Brasserie Nationaal

Super sfeervol!

Vorige aflevering schreven we over Café-Brasserie Nationaal. Je weet wel, die plek waar jarenlang de Chinees Lung Fung was gevestigd. In het 17e eeuwse pand zat eind 19e eeuw ook al een café Nationaal. Op sommige foto's met maar één a en op andere weer gewoon met twee a's... Het pand is door eigenaar Maarten Hinlopen, in samenwerking met Stadsherstel, rigoureus aangepakt. Tijdens de verbouwing kwamen tal van bijzondere details, die waren weggetimmerd, weer te voorschijn. Zoals de kolom met versiering en het originele 17e eeuwse plafond in de achterruimte. Het resultaat is een super sfeervolle en warme brasserie met een Brusselse uitstraling in hartje Den Haag! We kregen van chefkok Jermaine het volgende recept.

Kervelsoep voor 4 tot 6 personen

Ingrediënten

- 250gr aardappel geschild
- 1 ui
- 1 teentje knoflook
- 2 bossen kervel
- 150gr jong blad spinazie
- 1dl witte wijn, ik gebruik een pino grigio (fris is belangrijk)
- 1,5L groente- of kippenbouillon

Bereiding

- Uitje snipperen en fruiten in zonnebloemolie, intussen knoflook fijnhakken en de aardappels in blokjes snijden van ongeveer 3 bij 3 centimeter. Deze samen met een snuf zout en peper toevoegen. Schenk de witte wijn erbij en kook de alcohol eruit. Voeg de bouillon toe en kook de aardappel volledig gaar. Pluk intussen de kervel en was de spinazie goed. Voeg dit toe als de aardappels gaar zijn en kook maximaal 1 minuut om de soep zo mooi fris en groen te houden.
- Giet de soep in een blender en draai glad. (dit kan ook met een stevige staafmixer).

Kruid de soep wat bij naar smaak met wat zout en peper en - als je gek wilt doen - een drupje tabasco. Serveer direct of koel volledig terug op ijswater om verdere verkleuring te voorkomen. De soep is in de koelkast drie dagen houdbaar.

- LET OP! Als je bouillonblokjes gebruikt, dat het niet te zout wordt zoals bij ons...

Brasserie Nationaal serveert de soep met gerookte forel en zuurdesemcroustons. Wij serveerden het soepje met portobello's uit de oven met gerookte makreel en gesmolten kaas. Doe wat je lekker vindt en

weet smakelijk... En, oh ja kervel is niet makkelijk te vinden in Den Haag. Maar, Rutten in de Piet Heinstraat heeft bijna altijd alles. Dit is echt waar, en ze sponsoren ons niet.

Op een rijtje

Café-Brasserie Nationaal
Prinsegracht 2, Den Haag
www.cafebrasserienationaal.nl
info@cafebrasserienationaal.nl
070 8200 710
Voor vanaf € 10,50
Hoofd vanaf € 22,50
Dessert vanaf € 7
Drankjes normaal

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

Delphine Trio

Op zondag 16 juni vindt in de Waalse Kerk een concert plaats van het Delphine Trio in samenwerking met British Music Festival Holland. Het Delphine Trio brengt drie gepassioneerde jonge musici van over de hele wereld samen: De Australische klarinetiste Magdalena Krstevska, de Nederlandse celliste Jobine Siekman en de uit Zuid-Afrika

afkomstige pianist Roelof Temmingh. Het programma van het concert omvat drie Britse werken voor klarinet-trio van zeer uiteenlopende aard: romantische, impressionistische muziek van John Ireland, de wereldpremière van een evocatief trio van de gevierde componist-violist Simon Rowland Jones, en het diep spirituele *Fantasy on an American Hymn Tune* van Kenneth Leighton, waarin verschillende hedendaagse stijlen zijn verwerkt, waaronder jazz. Dit laatste staat op het debuutalbum *Adrift* van het Trio, dat eerder dit jaar verscheen bij het label TRPTK.

Wanneer & waar: zo 16 juni, 15.00u, Waalse Kerk, Noordeinde 25

Grootste stads BBQ van Den Haag

Op woensdag 19 juni vindt de jaarlijkse stads BBQ van Den Haag weer plaats; dé grootste BBQ waar stadsgenoten elkaar leren kennen. Op deze dag staat ontmoeting centraal. Samen genieten van een BBQ (ook vegetarisch), verschillende optredens en mooie onderlinge ontmoetingen. Voor kinderen is er ook genoeg te beleven. Dit jaar worden mensen uitgenodigd om naar Moerwijk te komen. De Aanschuifafel van de Participatie Keuken is een plek van verbinding en samenkomst. Hier brengen we de kracht van samenzijn dichtbij, om mensen te helpen uit hun sociale isolement en hen te activeren om weer deel te nemen aan de samenleving. Eten brengt mensen wereldwijd bij elkaar. Als je samen van een maaltijd geniet ontstaat de ontmoeting vanzelf. Zelfs als je elkaars taal niet spreekt of uit een andere 'wereld' komt. Je ziet de ander en je wordt gezien: liefdevol en gelijkwaardig. Aanmelden is verplicht, online of telefonisch via 070-720 08 90 (9.00-12.00u).

Wanneer & waar: woe 19 juni, 17.00-20.00u, Guntersteinweg 377
Meer info via deaanschuifafel.nl

Vlaggetjesdag Scheveningen

Vlaggetjesdag Scheveningen is een evenement dat al jaar in jaar uit de komst van de Hollandse Nieuwe haring aankondigt. Op deze dag staat deze vissoort natuurlijk centraal. Maar ook voor niet-visliefhebbers is er op Vlaggetjesdag in de haven van Scheveningen van alles te beleven met muziek, orkesten, muziekkorpsen, artiesten, oude zeilloggers, miniatuurschepen, rondvaarten en verschillende demonstraties. Haal herinneringen op bij de Oud-Hollandse Kinderspelen waar kinderen de spelletjes spelen die opa's en oma's vroeger speelden. Ga terug in de tijd in het Schevenings Tafereel en Dorp, met foto's en ansichten en demonstraties van Scheveningse ambachten. En natuurlijk hap en test je tijdens Vlaggetjesdag de nieuwe haring!

Wanneer & waar: za 22 juni, 11.00-19.00u, Scheveningen Haven

Open dag bij tuinvereniging Buitenlust

Tuinvereniging Buitenlust houdt op zondag 23 juni een open dag. Tussen 12.00 en 16.00 uur is iedereen welkom om over het tuinpark te wandelen en tuinen te bekijken. Tuinvereniging Buitenlust is een klein, gezellig tuinpark in de landgoederenzone tussen Den Haag en Rijswijk. Het ligt in het Kruisvaarderspark aan de Van Vredenburgweg, in een strook langs het spoor.

Buitenlust heeft diverse tuinen zoals moestuinen, siertuinen, natuurlijke tuinen en een Japanse tuin. Ook worden er bijen gehouden. Een imker van Buitenlust is graag bereid om daar iets over te vertellen. In het clubhuis staan de koffie, thee en sapjes klaar en is er informatie over tuinieren bij Buitenlust. Tuinvereniging Buitenlust is aangesloten bij de Haagse Bond van Amateursverenigingen.

Wanneer & waar: zo 23 juni, 12.00-16.00u, Van Vredenburgweg
Meer info via atvbuitenlust.nl

Hof van Wouw

Ter gelegenheid van het 375 jaar bestaan van de Hof van Wouw schreef historicus Drs. Marjolein Jorna in opdracht van het College van Regenten: *Hof van Wouw. De geschiedenis van een Haags Hofje*. Op 27 juni zal in de Hof van Wouw het eerste exemplaar worden overhandigd aan Burgemeester Jan van Zanen. Marjolein Jorna is op zoek gegaan naar de geschiedenis van de Hof, haar bewoners en regenten. Nog steeds is de Hof van Wouw, verstopt achter de monumentale muur en toegangspoort op de Lange Beestenmarkt, in gebruik als woonplaats voor alleenstaande vrouwen. Marjolein Jorna gaat na in hoeverre de Hof nu nog lijkt op de Hof, die in 1647 werd gesticht door Cornelia van Wouw en die nog steeds wordt bestuurd door haar nazaten. De poort van een van de oudste en nog besloten hofjes wordt hierdoor geopend. Tijdens de presentatie zal de auteur een korte toelichting geven op de totstandkoming van haar boek.

Wanneer & waar: do 27 juni, 16.00u (inloop 15.15u), Hof van Wouw, Brouwersgracht 30

Kunstinstallatie Thinking of you

Het Atrium Den Haag is t/m 28 juni en het Lange Voorhout is van 18 t/m 23 juni versierd met waslijnen vol textiel. Het textiel is gedoneerd door overlevenden van seksueel geweld in conflicten en hun supporters. Deze baanbrekende openbare

kunstinstallatie van de internationaal erkende conceptuele kunstenaar Alketa Xhafa Mripa is een krachtig eerbetoon aan overlevenden van seksueel geweld in conflicten wereldwijd. De installatie is gecreëerd door de kunstenaar Alketa Xhafa Mripa in samenwerking met de Mukwege Stichting, de ambassade van Kosovo in Den Haag en de Gemeente Den Haag.

Wanneer & waar: t/m 28 juni, Atrium Den Haag, t/m 23 juni Lange Voorhout
Meer info via atriumcityhall.nl

Groeten uit Den Haag

SLOTWEEKEND *Groeten uit Den Haag*.

Op 29 en 30 juni 2024 is museum Beeld & Geluid in Den Haag voor de allerlaatste keer geopend. Twee dagen lang nemen wij op feestelijke wijze afscheid van 95 jaar museum geschiedenis. Met de laatste 'Highlights' tentoonstelling, een historische foto expositie, demonstratie van de Transorma, rondleidingen, Televisienostalgie Tour, 360 spinner, VR tour door ons depot en diverse kids activiteiten. Op 30 juni is er een speciaal slotprogramma gepresenteerd door Sjaak Bral. Dit is de allerlaatste kans om ons museum aan de Zeestraat te bezoeken, vier je dit met ons mee?

Wanneer & waar: za 29 en zo 30 juni 2024, Beeld & Geluid, Zeestraat 82, Den Haag
Meer info: beeldengeluid.nl/groetenuitdenhaag

Een Haagse Indo

Mijn geboortjaar en plaats is: 16 oktober 1939, Gorontalo-Celebes (Sulawesi in het voormalig Nederlands-Indië, regio Minahasa). Na 3,5 jaar interneringskamp kwamen wij - vader, moeder, broer en ik - in maart 1946 per boot in Rotterdam aan. Deze boot, de Kotta Gede, was een repatriëringsboot die vanuit Australië naar Nederland vertrok. Het was een vrachtboot met passagiersaccommodatie die onder de vlag van de Rotterdamse Loyd voer.

Na aankomst gingen wij naar Den Haag waar een broer van mijn vader (oom Han) woonde, die ons onderdak bood. Na enige tijd kregen wij, na een verblijf in een zogenaamd 'contract-pension', een huurhuis in de Van Aerssenstraat in het Statenkwartier aangeboden. Het is inmiddels 1948.

Mijn moeder, Mary Brückel-Beiten (1904-1992) maakte zich kort na aankomst in Nederland verdienstelijk met activiteiten gericht op de Indische en Nederlandse samenleving, onder andere door met het oprichten van de eerste Pasar Malam, nu ruim zestig jaar geleden. De eerste Pasar vond plaats in de dierentuin, waar nu het Provinciehuis staat. Na een aantal jaar verhuisde het naar de Houtrusthallen en uiteindelijk naar het Malieveld, waar het tot de dag van vandaag gehouden wordt. Ook heeft mijn moeder De Vereniging Uit & Thuis opgericht: ouders van emigranten konden hun kinderen na repatriëring bezoeken in emigratielanden, zoals Amerika en Canada.

Verder gaf zij kookdemonstraties van de Indische Rijsttafel op uitnodiging van talloze organisaties. Het waren de beginjaren vijftig toen Nederland nog kennis moest maken met de Indische Rijsttafel, wat naderhand een groot succes werd. Een aantal kookboeken waren daar een gevolg van, die vielen erg goed in de smaak.

Voor viswinkel Knoester op De Frederik Hendriklaan maakte ze ook gerechten die daar werden verkocht. Als erkenning

Boven: Mary Brückel-Beiten en Wim Brückel in de Van Aerssenstraat, rond 1950.

Rechts: Aankondigingen van verschillende activiteiten georganiseerd destijds door mijn oma en een kookboekje.

voor deze bijdragen werd door de gemeente Den Haag een wandelpad naar haar vernoemd op de plek waar eens de Houtrust Hallen stonden.

Mijn vader is geboren in Amsterdam in 1902. Een paar jaar later verhuisde zijn gezin naar Den Haag. Na zijn studie in Leiden werd hij in 1930 uitgezonden naar Nederlands-Indië. Als controleur 1e klasse heeft hij op verschillende standplaatsen van Indië gediend. Hij kwam kort na aankomst in Nederland in dienst bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waar hij begon als Rijks-hoofdamtenaar op de afdeling Grondwet- en

Pasar Malam 1961

geboren op Sumatra, te Muara Enim.

Inmiddels ben ik de enige van het gezin die nog in leven is. Op achtjarige leeftijd ging ik naar de lagere school op Scheveningen: Cordi Sacratissimo in de Cornelis Jolstraat. Deze

school was een

zogenoemde Parochieschool die bij De H.

Antonius Abt Kerk aan de Scheveningseweg

hoorde.

Op deze school had ook mijn vader gezeten toen hij met zijn ouders op Scheveningen woonde.

(Zee)-verkenners afdeling had, respectievelijk in de Ooststraat en Kerklaan tussen de Scheveningseweg en de Badhuisstraat. Beiden hadden connecties met de school en de kerk.

De jaren veertig, vijftig en ook zestig waren toen nog verzuimd. Mijn herinneringen gaan terug naar het jaarlijkse 'Op Kamp'-gebeuren, onder andere naar Ommen, Teteringen en meerdere kampen in Brabant en Limburg. Het was een zorgeloze en gelukkige tijd om op te groeien in de vijftiger en zestiger jaren als tiener en adolescent.

Na de lagere school ging je als rooms-katholiek jongetje als bijna vanzelfsprekend ook naar een rooms-katholieke middelbare school. Het Aloysius College (A.C.) stond bekend als een gedegen, strenge school dat gerund werd door Paters Jezuiteten (S.J.), waar ook mijn vader destijds naartoe ging, vlak na de oprichting in 1917. Na enkele dubblures, zowel op de lagere als de middelbare school vanwege de kamperiode en oorlog, had ik een achterstand van enkele jaren ten opzichte van mijn leeftijdgenoten.

Na enkele omzwervingen, hoofdzakelijk in het zuidwesten van Den Haag, waar ik met mijn vrouw ruim dertig jaar heb gewoond, woon ik nu bijna tien jaar, als weduwnaar, in de wijk Kortembos, het centrum van Den Haag. Het bevat mij prima. Vooral het feit dat mijn dochter met gezin zo'n vijf minuten lopen van mij vandaan woont. Dat is voor een tachtigplusser bijna een weldaad vind ik.

Alex Brückel
abruckel182@hotmail.com

Juridische Zaken. Voor de oorlog was hij werkzaam op het Ministerie van Koloniën en Overzeese Gebiedsdelen, die hem toen uitzond als bestuursambtenaar van de Buitengewesten naar Indië. (Buitengewesten zijn gebieden in Indië die buiten Java en Madoera lagen).

In 1935 trouwden mijn ouders in Salatiga op Java. Mijn moeder is een Indisch meisje met een Europese vader en een Javaanse moeder. Een oudere broer van mij is in 1936

Het was een heerlijke en onbezonnen tijd, wat ik mij er nog van kan herinneren. Ik had er veel vriendjes en ook een vriendinnetje, Hanneke. Kort na de oorlog was het gebruikelijk dat je op een Verkenners- of Padvinderverseniging ging. Het hoorde min of meer bij de opvoeding. Het meest voor de hand liggend, voor mijn broer Wim en mijzelf, was De Drie Koningen Groep-Scheveningen die zowel een Welpen als

Kookdemonstratie voor plattelandse vrouwen, jaren vijftig

V.l.n.r. Oom Han Brückel, opa en oma en ik in 1918 in Scheveningen

Puzzelpagina

1 ZWEEDSE PUZZEL

dwer-gstaat		riv. in Spanje		etcetera		micro-processor		vloerlijst	1
ijsdrank		platte zeevis				vestibule		tekst-gedeelte	6
						snelle ruk			
cel				land in Z-Amerika	3				
blaasinstrument				geluidsband					
	2					vrouwelijk dier			
						scheking			
alleenrecht		tamelijk	gravin van Holland				Nieuwe Testament		
			Griekse letter				land in Azië		
									roeipen
gast	voorteken				5	wiel			
	godspraak					graag			
				Turks bevelhebber				eenjarig kalf	
fijn web				hijs-toestel					7
tropische ziekte				snelle loop					
					9			vreemde munt	roem
motief		domina	rang-telwoord						
			emeritus		4				
						naar beneden			8
jong schaap				soort					

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

2 SUDOKU

3	7			5				
6				9				
	8							
2		7			3	4		
5	3					7		
8			4		6			
			3		8	2		
4				2		1	6	
			9		7			

1	8		9				6	
	4		5	2		7		8
9		2			8			
			1				8	
							4	
7	9		4			6	2	1
6					5			1
		3		6				
5		4	8		7	9		6

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke wandelgids! U kunt de oplossingen tot donderdag 20 juni mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win een wandelgids 'Wandelen buiten de binnenstad van Den Haag' van Loek en Irene Heskes
 De gids is te verkrijgen bij de betere boekhandel en via www.gegarandeerdonregelmatig.nl t.w.v. € 17,95.

Oplossingen vorige editie:
 Kruswoordpuzzel: Achtertuin
 Sudoku: 4
 Gerard Goudriaan gaat naar: mw. J. Maaswinkel
 Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs. De stadsgids met Stadswandelingen 'Den Haag acht keer anders' van U dient deze prijs zelf op te halen bij De Haagse Tijden op de Laan van Meerdervoort 174, Den Haag (tijdens kantooruren).

3 WOORDZOEKER

P	B	R	R	I	A	N	T	O	D	R	S
R	I	W	A	N	E	N	N	I	P	E	T
D	O	C	A	G	E	O	U	R	H	N	I
O	M	H	K	M	O	R	K	A	A	N	R
K	G	E	I	N	K	U	N	N	E	P	
T	D	G	H	R	I	D	T	E	O	R	S
E	E	R	E	R	S	C	L	C	O	E	U
R	N	D	L	F	E	E	K	S	R	K	E
N	E	G	I	E	P	V	T	M	K	I	I
V	I	O	R	O	N	A	O	L	A	P	B
O	K	S	P	R	A	A	K	I	S	N	U
T	S	R	A	T	E	L	P	F	E	R	D

April	Hands	Pikeren	Renner
Dokter	Kroon	Pinnen	Riant
Dubieus	Orkaan	Popelen	Skien
Eigen	Overhemd	Prostaat	Spraak
Feeks	Panel	Ragout	Sprits
Filmscenario	Picknick-
mand	Ratel	Vederkruid
Ghana		Regiment	Wanen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

www.robertvanderzwan.nl
 Robert van der Zwan Makelaardij B.V.
 Statenlaan 143
 2582 GK Den Haag
 T 070 358 86 80
 E info@robertvanderzwan.nl

20 jaar

We maken uw puzzel graag compleet

Verkoop **Aankoop** **Taxatie** **Bouw-technische keuring**

Robert van der Zwan
 MAKELAARDIJ

NVM **funda** vastgoedcert gecertificeerd